Прачытай сам і перадай другому.

Народная Воля

№ 92 (4550)

20 лістапада 2020 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ЯНЫ МАГЛІ ЖЫЦЬ ДЫ ЖЫЦЬ!

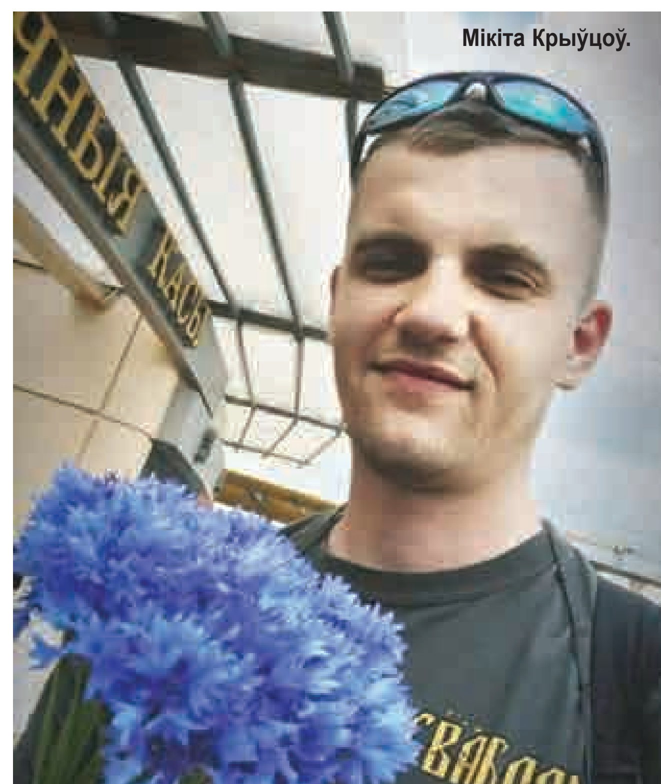
Але загінулі, адстойваючы ПРАЎДУ, СПРАВЯДЛІВАСЦЬ і БУДУЧЫНЮ Беларусі.

Аляксандр Тарайкоўскі.

Генадзь Шутаў.

Аляксандр Віхор.

Мікіта Крыўцоў.

Аляксандр Будніцкі.

Канстанцін Шышмакоў.

Раман Бандарэнка.

СКАЗАНО!

Александр ЛУКАШЕНКО:

– Она заранее в Литву отправила детей. Уехала туда и делает всё во вред Беларуси. О чем мне с ней разговаривать? Мне что, в Литву к ней поехать?

(Из интервью политическим обозревателям Беларуси и зарубежья.)

КОММЕНТАРИЙ

А почему бы и не поговорить?

В приведенной выше цитате всего четыре предложения, высказанные Александром Лукашенко по поводу Светланы Тихановской 13 ноября во время встречи с иностранными журналистами. Все четыре предложения заслуживают, на мой взгляд, внимания.

Итак, Светлана Тихановская отправила детей в Литву. Это является преступлением? Нет. Она поступила правильно, обезопасив детей и лишив своего главного оппонента мощного рычага воздействия на себя. Мы ведь знаем, например, где находится сегодня сын Виктора Бабарико – в тюрьме. В прессе сообщается множество фактов о том, как к оппозиционерам приходят представители властей, угрожают «изъять» детей в связи с ненадлежащим воспитанием. Потому что, по мнению социальных служб, внезапно озаботившихся положением ребенка во вполне благополучных семьях (к числу которых, кстати, до выборов относилась и семья Тихановских), оппозиционер – потенциальный преступник. Вот Светлана, чтобы дети не страдали, и отправила их с бабушкой за пределы Беларуси. Мама ведь не вступила пока в должность, персональный самолет ей не полагается.

«Делает всё во вред Беларуси». Это Александр Лукашенко так считает. Но многие белорусы, я знаю, придерживаются иной точки зрения. Лидия Ермошина посчитала, что их примерно 10% от числа голосовавших. Интернет-платформа «Голос» – что более 60%. Будем считать, что истина где-то посредине. Но это в любом случае очень большое число людей, делегировавших Тихановской право говорить от своего имени. Не меньше 40%. С ними не о чем говорить? Но ведь не за Юрия Воскресенского они голосовали. А с ним, оказывается, говорить есть о чем – даже в тюрьму к нему можно было приехать.

«О чем с ней разговаривать?» О проведении честных выборов. Сам Александр Лукашенко говорил о скорой конституционной реформе и о проведении выборов по новым правилам. Вот об этом бы и поговорили. Выяснили бы, что́ обе стороны конфликта понимают под честными выборами. Как обеспечить прозрачность подсчета результатов – чтобы они были признаны всеми участниками. Это наверняка пошло бы на пользу стране и людям, восстановило бы доверие к новой власти без насилия, которое все равно ни к чему хорошему не приводит.

«В Литву к ней поехать?» Можно. Только вначале придется для этого выпустить всех политических заключенных и прекратить насилие – иначе литовские санкции продолжают действовать. Но можно и ее в Беларусь пригласить. Дав при этом публичные гарантии безопасности и ей самой, и сопровождающим ее лицам. И это тоже пошло бы на пользу всем, потому что исполнение данных гарантий свидетельствовало бы о действительном желании Александра Лукашенко пойти на диалог с той большой частью общества, которая вот уже четвертый месяц не может смириться с тем, что произошло во время и после президентских выборов, а не болтать впустую на эту тему.

Но, к сожалению, болтать проще и безопаснее. До поры. А потом вступать в диалог может быть поздно.

Александр ФЕДУТА.

ВЕРДЫКТ

Марыя Калеснікава сустрэне Новы год за кратамі?

Калі нічога не зменіцца, то экс-кіраўнік штаба прэтэндэнта на прэзідэнцкую пасаду Віктара Бабарыкі застанецца ў СІЗА да 8 студзеня 2021 года.

Як вядома, **Марыі Калеснікавай** было адмоўлена ў абскарджванні падаўжэння тэрміну ўтрымання пад вартай. Меру стрымання не палічылі патрэбным змяніць, таму Марыя застаецца ў СІЗА як мінімум да 8 студзеня.

Абарона будзе абскарджваць гэтае рашэнне суда Партызанскага раёна ў Мінскім гарадскім судзе.

Нагадаем таксама, што толькі 13 лістапада адвакат упершыню за тры тыдні змагла трапіць да Марыі пасля працяглага каранціну.

"Абвінавачанні, якія датычацца мяне і Максіма Знака, носяць неканкрэтны характар, – перадала Марыя Калеснікава на волю. – *Зразумела, што ніякіх заклікаў, якія пагражалі б нацыянальнай бяспецы, мы не рабілі і не збіраліся здзяйсняць.*

Мы ўвесь гэты час як прадстаўнікі штаба Віктара Бабарыкі заклікалі ўладу да дыялогу, казалі пра неабходнасць пачуць адзін аднаго і толькі мірным і законным спосабам выказваць сваю нязгоду".

Алесь СІВЫ.

МЕРКАВАННЕ

Валерый КАРБАЛЕВІЧ,

палітолаг, кандыдат гістарычных навук

100 дзён

беларускай рэвалюцыі: 20 высноў

Тое, што адбываецца ў Беларусі апошнімі месяцамі, называюць па-рознаму: «беларуская рэвалюцыя», «беларуская вясна», «палітычны крызіс». Лукашэнка назваў гэта спробай перавароту, мяцяжу. У нейкія моманты падзеі ў Беларусі былі галоўнымі навінамі ў свеце.

Сёння можна адназначна казаць, што беларуская рэвалюцыя ўжо ўвайшла ў гісторыю і зробіць вялікі ўплыў на далейшае развіццё краіны. Урэшце, рэвалюцыі не праходзяць бясследна.

Прапаную 20 важных высноў з нагоды 100 дзён рэвалюцыі.

1. Галоўная прычына рэвалюцыйнага выбуху палягае ў тым, што беларуская сацыяльная мадэль, створаная Аляксандрам Лукашэнкам чвэрць стагоддзя таму, вычарпала свой рэсурс, стала тормазам развіцця. **Грамадства перарасло дзяржаву**, яму стала цесна ў яе рамках. Гэты канфлікт не можа вырашыцца да той пары, пакуль адно не стане адпавядаць другому.

2. Беларуская мадэль грунтавалася не на даверы грамадства да палітычных інстытутаў, а на даверы да асобы Лукашэнкі. Легітымнасць рэжыму шмат у чым **трымалася на асабістай харызме кіраўніка дзяржавы**. І крызіс даверу да яго выліўся ў востры палітычны крызіс.

3. Вынікам апошніх падзей стала **дэсакралізацыя ўлады** як такой. У Беларусі дасюль дзяржаўныя інстытуты былі адзінай скрэпай, якая аб'ядноўвала беларусаў у агульны социум. Іншых механізмаў – кшталту нацыі, грамадзянскай супольнасці – не было.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

ИЗ СЕТИ

Разговор между двумя мужчинами…

В интернете появилась запись двух телефонных разговоров между двумя мужчинами, которые обсуждают избиение Романа Бондаренко и его состояние. Источник, выложивший аудио, называет собеседников Дмитрием Басковым и Дмитрием Шакутой. Очевидно, разговоры состоялись до того, как стало известно о смерти молодого человека.

Сразу отметим, что собеседники *SPORT.TUT.BY*, которые ранее общались как с Басковым, так и с Шакутой, заявили, что голоса в разговоре очень похожи на их. Однако наверняка подтвердить их подлинность мы не можем: Дмитрий Басков не снимает трубку, телефон Шакуты выключен.

Расшифровка разговоров

Жирным шрифтом выделены фразы человека, по голосу похожего на Баскова, обычный текст – собеседника, голос которого похож на голос Шакуты.

(Телефонные гудки.)

– Але.

– Да, Дим, да. *(Прокашливается.)*

– Ну что там?

– Наташа позвонила, говорит, там сейчас Казакевич… Кто это?

– Мм, хрен его знает. *(Неразборчиво.)*

– Короче, наверное, да. Короче, она уже там ездила, встречалась, разговаривала с кем-то, разбираются сейчас. Предупредила всех, что если что, то нас не было нигде.

– Ну.

– Вот. Ну будут разбираться… *(Зевает.)*

– Пускай разбираются. Я ж тебе говорю: я тебе позвонил, потому что качели начались. Позвонил мне этот тогда Саша, самый умный, б**, и начал всякое *(неразборчиво)*. Думаю: что за бред, б**? Ну ты ж видел, даже на видео есть.

– Конечно!

– Ну то есть никого не вырубали, никого. Все в сознании, за руки, за ноги, он дергался – занесли в машину, оставили Боя (?) с ним. Он еще там мне сказки рассказывал, что он там в 32-ке служил *(воинская часть 3214 в Уручье. – **TUT.BY**)…*

– (Неразборчиво.)

– «А в какой роте?» – «В 3-й роте». – «А кто у тебя командиром был?» – «Ой, не помню». – «А кто командиром бригады был?» – «Ну, это 7 лет назад было, я не помню». И все. И подъехали, за руки, за ноги – не хотел выходить – передали ОМОНу, б****.

– Да.

– Ну а когда телефон отдавали, *(неразборчиво)* говорит, я видел, там фонариком ему подсвечивали – подмолаживали. Ну и как они могли его без сознания, б**, передать в, б****, РОВД, б****?

– Ну да.

– Его бы тупо просто не приняли бы, сказали бы, везите в больницу, б**. А он мне тут звонит, говорит: «А что вы с ним сделали? Че вы нам его без сознания передали, б****».

– Ха-ха.

– Я: «Чего?!»

– Слушай, ну это понятно. Вопрос поставлен так, чтобы снять ответственность.

(Перебивают друг друга, неразборчиво.)

– Но если он выживет, как бы все нормально будет, он расскажет, кто, где и когда его…

– Скажи, а кто там? Кто из этих ребят, кто там был? Ну то есть их там трое было? Который такой в очках или который такой… с которым Сергей толкался, нет?

– Э-э-э, которого приняли?

– Да.

– Не-не-не. Он там с телефоном был, тоже такой же молодой.

– А. Ну все, я понял.

– Ну там же есть на видео, где этот, там даже у нас в группе есть.

– Там просто не видно его.

– Ну. Угу.

– Короче, не тот, с которым Сергей толкался.

– Не-не. Тот, с которым Сергей толкался, он убежал же.

– А, ну. Нет, я понял, я же с ним разговаривал стоял. Ну, когда там ругались, гавкались там. *(Зевает.)* **Я понял, кто тогда.**

– Я понял. Так, а что там у него, какой диагноз, известно?

– ЧМТ вроде.

– А?

– ЧМТ.

– ЧМТ. Так что, ему там трепанацию делали или что?

– А я не в курсе. А что, операцию делают, да?

– Ну я не знаю. Типа сказали, что тяжелый, вот.

– Так, а что они могли с ним сделать, что он такой тяжелый, б?**

– Ну не знаю… Ну *(неразборчиво)* в машине все что угодно. Ты знаешь, можно там, б****, берцем в живот ударить, б****, – там разрыв селезенки, я не знаю, что еще можно…

– Ну… Не, так, а разрыв селезенки – понятно. Но тут ЧМТ, его в автобусе бить ногами надо лежа…

– Ну. Ну то есть видишь, как бы ситуация такая, что… Ты же сам видел, что мы… То есть я подбежал, я его свалил. Я его не вырубал, ни**я, б****.

– Да, так, конечно.

– Ну. Взяли за руки, за ноги, он дергался, б**** – и потянули на***.

– Ага.

– ЧМТ – это человек без сознания находится. Он бы сразу как тряпка был бы, б**.

– Понятно.

– Нокаутом, б**.

– *(Зевает.)* **Ну ладно, хорошо, давай тогда.**

– Ну, разберутся, чего… Разберутся, если надо.

– Да. Будут там разбираться. Пока говорить там что-то – нигде никакой информации.

– Не, это понятно. *(Перебивают друг друга, неразборчиво.)* Не, с утра уже 500 звонков было, б**.

– Так там у них куча видео есть, все равно выкинут.

– Ну. Хорошо, хорошо.

– Ладно, Дим, давай. На связи будем.

– Ну, на связи, да.

– Сегодня увидимся же, да?

– Да-да-да, конечно.

– Давай. ***(Зевает.)***

(Снова гудки, вероятно, второй звонок.)

– Да, але.

– Дима?

– Да.

– Слушай, а есть уже информация: где он, что? Сделали операцию, не сделали?

– Не-не, ничё не знаю, ничё не знаю.

– И даже где лежит, не знаешь?

– Не, ничего не знаю.

– Фамилию, имя, отчество знаешь?

– Тоже, тоже ничего не знаю.

– Как вообще узнать об этом? Я бы позвонил хоть, уточнил точно.

– Мм, ну, узнать… Это, наверное, через этих, они ж его сдавали, куда они сдавали, там? В Центральный, или куда, в РУВД?

– Ну, если начнем узнавать, то будет… *(Неразборчиво.)*

– Ну да.

– Ну я понял. Ну смотри, если есть там как-то аккуратно возможность узнать – узнай, пожалуйста.

– Ну, даже не знаю, Дима, как.

– Хотя они, я думаю, сами не знают. Эти, которые сдавали.

– Ну, возможно, да.

– Угу. Ну ладно, тогда пока подождем. Потом там…

– Да, хорошо, да.

Какие у нас остались вопросы

Это постановочный разговор или реальный?

Если реальный, то кто его записал? И кто передал для публикации? Кому это выгодно?

Кто эта Наташа, которая звонила и говорила с Казакевичем?

Кто эти Саша, который звонил собеседнику с голосом, похожим на Шакуту, и Сергей, который принимал участие в событиях 11 ноября?

Что произошло 11 ноября во «дворе перемен»

Вечером 11 ноября во «двор перемен» на улице Червякова в Минске приехали люди в масках. Они срезали БЧБ-ленты и закрасили мурал на трансформаторной будке. Позже МВД назовет их «небезразличными гражданами».

Местные жители возмутились действиями незваных гостей. Среди них был и 31-летний Роман Бондаренко, который перед выходом на улицу успел отправить сообщение «Я выхожу!».

Во дворе он сказал что-то в адрес неизвестных людей в масках – те скрутили его и уволокли в машину. В больницу парня привезли той же ночью с тяжелой травмой головы, в четверг 12 ноября он умер.

Среди участников событий 11 ноября на Червякова местные жители заметили людей, похожих на известного кикбоксера Дмитрия Шакуту и главу Федерации хоккея Дмитрия Баскова. Журналисты неоднократно пытались связаться с Шакутой и Басковым, однако те так и не ответили на вопрос, были они во дворе на Червякова 11 ноября или нет.

Ситуацию прокомментировал Александр Лукашенко в интервью 13 ноября:

– Пять человек за сутки погибли! Выбрали одного человека и начали качать. Я уже вчера, мне доложили, я уже заметил <…> ведь вчера еще он жив был, этот человек, начали поворачивать в сторону, что его избили, я не называю фамилию, но люди, которые ближе к президенту. Они уже назначили виновных. Слушайте, а эти люди вообще в Минске не были! Это поворачивали уже к тому, что это люди Лукашенко, то есть это я дал команду.

(TUT.BY.)

КОММЕНТАРИЙ

«Похищали – да, мы, но убивали не мы»?

Какие только версии не обсуждаются в интернете после неожиданного появления в Сети «диалога двух лиц»! Вплоть до того, что не является ли он постановочным. Дело в том, что чтение написанного текста и стихийный телефонный разговор, на мой взгляд, сильно отличаются друг от друга. Даже если предположить, что один и тот же текст одни и те же люди сначала произносят, как им уж там бог на душу положит, а затем зачитывают, разница будет весьма ощутимой. Причем вне зависимости от того, делают ли это профессиональные актеры или люди, пришедшие с улицы, одетые в штатское и уполномоченные все это зачитать высшей инстанцией. Очень похоже на правду.

Вторая версия. Не «слита» ли запись разговора самими участниками? Ну, тут нужно понимать, что тогда все их телефонные переговоры должны были бы записываться с их ведома и согласия и в разговоре была бы слышна очень сильная фальшь. Кроме того, собеседники поостереглись бы называть некоторые имена и фамилии, которые звучат.

Мое внимание привлекает такая сторона вопроса.

Разговор «Димы» с человеком, по имени не названным, в данном случае обнажил схему, о существовании которой со времен «поздней караевщины» говорили знающие люди. Дескать, чтобы запутать следы и не дать наводку на то, кто конкретно из силовиков какое преступление совершал, все было разбито на несколько этапов. Захватывают человека одни – чаще всего, люди в штатском. Бьют его – другие. Третьи привозят в РУВД, а там уже «ничего не знающие» официальные милиционеры составляют протоколы и «шьют дела». И никто никого якобы не знает.

Очень интересная схема. И почти безукоризненная. Если, конечно, вы считаете, что все звенья цепочки в равной степени повязаны.

Проблема только в том, что цепочка автоматически распадается тут же, как только в воздухе появляется запах «жареного».

Поясним.

«Крайней» оказывается команда РУВД, «шьющая дело». Однако им будет нужно точно сказать во время следствия, кто именно доставил к ним избитого до полусмерти (или, как было в случае с Романом Бондаренко, практически до смерти) человека. В противоположном случае именно официальные сотрудники РУВД отвечают за то, в каком этот человек состоянии. Ведь если его привезли посторонние, то на основании каких данных был составлен протокол? Или в протокол заносились заведомо ложные сведения? Или сами сотрудники РУВД его били?

Тем более – если машина въезжала во двор РУВД. Согласитесь: посторонние туда не ездят. Значит, кто-то отдал приказ впустить этот самый бус с избитым? Кто? Почему? На основании какого документа? Почему не был зафиксирован – если не был – номер автомобиля и водительского удостоверения человека, сидящего за рулем? Много вопросов. И для следствия, и для суда.

Предположим, что сотрудники РУВД не захотели становиться «крайними» и пролили свет на предшествующее звено в цепочке. И мы знаем, кто именно привез в РУВД бесчувственное (но, надеюсь, все еще живое) тело. Но с этих лиц не были сняты показания – а ведь дело об избиении должно возбуждаться практически немедленно. Почему? Кем были эти люди?

И вот уже они дают показания. И говорить придется правду. В противном случае подозреваемыми по делу о похищении, избиении – а в случае с Бондаренко и об убийстве – становятся они сами. Как вы думаете, заговорят?

В нашем случае, если предположить, что запись была «слита» в интернет самими собеседниками, цепочка начинает раскручиваться и вовсе с самого начала. И вот почему. Разговор ведут явно те лица, кто участвовал в похищении еще живого человека (Романа Бондаренко?). Дальше эти «дружинники» передали его по цепочке. В итоге получили труп.

Представляете себе, как им сейчас страшно? Они ведь понимают: это сегодня следствие может (!) закрыть глаза на истинные обстоятельства случившегося. А завтра?! Ведь срок давности еще не пройдет. Значит…

Значит, придется говорить правду. И они ее скажут. Иначе ответственными за смерть будут они. А этого им, судя по разговору, явно не хочется.

И если вдруг предположить, что «слив» идет от одного из собеседников, то сделан он явно для того, чтобы заявить уже сегодня: похищали – да, мы, но убивали не мы.

И второе. Этот «слив» – гарантия, что оба собеседника уж точно на некоторое время останутся живы. Ибо если сегодня кто-то посягнет на их жизнь, то явно для того, чтобы замести собственные следы в случившемся с Романом Бондаренко. И тогда сомнений в том, кто именно организовывал схему (нет, не отдавал приказ убить лично Романа, но именно организовывал преступную банду в составе штатских и обмундированных мужчин, похищающую и избивающую людей по Беларуси), и вовсе не останется.

У большинства, кстати, наших читателей этих сомнений, вероятно, нет и не было. Но лучше иметь подтверждение. Будем считать, что таковым и является «слитая» в интернет запись телефонного разговора.

Александр ФЕДУТА.

МЕРКАВАННЕ

Валерый КАРБАЛЕВІЧ, палітолаг, кандыдат гістарычных навук

100 дзён беларускай рэвалюцыі: 20 высноў

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Цяпер дзяржава адмовілася выконваць гэтую функцыю. Улады ўзялі курс на раскол грамадства, па сутнасці, абвясцілі грамадзянскую вайну большасці сваіх грамадзян. Цяпер ад дзяржавы паходзіць небяспека для соцыуму.

4. Беларуская вясна – гэта **рэвалюцыя росту чаканняў**. Апошнія 10 гадоў сярэдні заробак у Беларусі рэальна зменшыўся. Лукашэнка стаў для большасці беларусаў сімвалам застою і безнадзейнасці.

5. Улада страціла маральны аўтарытэт. Падзеі апошніх 100 дзён разбурылі ілюзіі большасці насельніцтва адносна таго, што такое насамрэч лукашэнкаўская дзяржава. Цяпер для беларусаў улада несправядлівая, амаральная. Таму беларуская рэвалюцыя, як і ўкраінская 2014 года, стала **рэвалюцыяй годнасці**.

6. Улады **страцілі манаполію на інфармацыю**, з'яўленне новых мэдыя, сацыяльных платформаў разбурылі старую сістэму камунікацый існага рэжыму з грамадствам. І гэта стала важным чыннікам грамадскага ўздыму.

7. Лукашэнка **пераацаніў фактар сілы** дзяржаўнай машыны. Адзіным адказам на новыя выклікі сталі палітычныя рэпрэсіі. Улады вырашылі, што легітымнасць рэжыму можна забяспечыць з дапамогай выключна грубай сілы. Што найбольш характарызуе іх нядольнасць адаптавацца да новай рэальнасці.

8. Адбылося разбурэнне мадэлі карпаратыўнай дзяржавы. У момант крызісу ўся старанна збудаваная **сістэма прадзяржаўных «грамадскіх» арганізацый пасыпалася**. Вы штосьці-небудзь чулі пра ролю БРСМ, «Белай Русі» падчас гэтых падзей? На дзяржпрадпрыемствах шмат людзей павыходзілі з ФПБ. Ненадзейнай аказалася царква. Галоўным абаронцам рэжыму выступае АМАП.

9. За некалькі месяцаў адбылася паскораная сацыялізацыя грамадства. Абывацелі раптам ператварыліся ў грамадзян. **Народ стаў палітычным суб'ектам**, чаго ніяк не хоча прызнаваць рэжым.

10. За апошнія месяцы ў Беларусі сфарміравалася грамадзянская супольнасць. **Запрацавалі гарызантальныя сувязі**. Створаная вялікая інфраструктура грамадскага руху, якая ўключае ў сябе супольнасці дамоў, мікрараёнаў, адпаведныя чаты для іх камунікацый.

11. Адбыўся завяршальны працэс станаўлення беларускай нацыі. Звычайна нацыя фарміруецца ў змаганні з вонкавым ворагам ці апанентам (імперыя, метраполія). У беларускім выпадку **дафарміраванне нацыі адбылося ў выніку барацьбы з кіруючым рэжымам**. Гэта яшчэ адзін з парадоксаў беларускай рэвалюцыі.

12. Аднак пратэставы настрой грамадства, «паўстанне мас», не ператварыўся ў «крызіс вярхоў», **не прывёў да расколу эліт**. А такі раскол, па ўсіх тэорыях, – неабходная ўмова для перамогі рэвалюцыі. Разлік на тое, што пад маральна-псіхалагічным ціскам народа дзяржаўны апарат пачне развальвацца ці пераходзіць на другі бок барыкад, не апраўдаўся. Бо ў Беларусі аўтарытарны рэжым моцны і кансалідаваны. Ніводзін дзяржаўны інстытут не выбіраецца народам, не кантралюецца народам. Усе яны абсалютна стэрыльныя ад іншадумства. Ніякіх пунктаў апоры для апанентаў рэжыму ў дзяржапараце не існуе. Існуе жорсткая вертыкаль улады, якую фарміруе зверху персанальна Лукашэнка. Дзяржаўны апарат ніяк не залежыць ад народа, таму і не рэагуе на яго патрабаванні, а захоўвае лаяльнасць да таго, кім ён створаны.

13. У супрацьстаянні рэвалюцыі адбыўся дэфолт дзяржаўных функцый – **дзяржаўныя інстытуты перасталі выконваць свае абавязкі**. Фактычна знішчаецца знешняя палітыка Беларусі, краіна страчвае міжнародную суб'ектнасць. Канчаткова разбурана прававая сістэма, інстытут правасуддзя, без чаго існаванне паўнавартаснай сучаснай дзяржавы немагчыма. Ніякія законы цяпер у Беларусі не дзейнічаюць.

У краіне паслядоўна знішчаюцца структуры бізнесу, культуры (Купалаўскі тэатр), спорту, якія падазраюцца ў нелаяльнасці да кіруючага рэжыму.

То бок адбываецца самапазбаўленне дзяржавы ад сваіх функцый, застаюцца толькі тыя з іх, якія забяспечваюць захаванне ўлады. Дзяржаўныя інстытуты, закліканыя задавальняць патрэбы грамадства, на вачах пераарыентуюцца на самаабслугоўванне, абарону ўласных інтарэсаў ад прэтэнзій з боку грамадства. Адбылася рэдукцыя дзяржавы да палітычнага рэжыму.

14. **Лукашэнка**, які чвэрць стагоддзя быў гарантам стабільнасці, цяпер парадаксальным чынам стаў **галоўным чыннікам дэстабілізацыі беларускага грамадства**. Прычым цяпер яму не важна, у якім вобразе ён увойдзе ў беларускую гісторыю. Прага ўлады і помсты ўсім, хто ёй пагражае, засцяміла ўсё. Дзеля ўтрымання ўлады ён гатовы пакінуць выпаленую зямлю, руіны.

15. Дасюль Лукашэнка праз галаў усіх дзяржаўных інстытутаў, наменклатуры апеляваў да народа, на падставе народнай падтрымкі трымаўся ягоны рэжым аднаасобнай улады. Цяпер, калі грамадская падтрымка знікла, ён вымушаны абапірацца на дзяржаўны апарат. Гэта значыць, што роля, **палітычная вага наменклатуры ўзрастае**. Невыпадкова Лукашэнка нават дэманструе жаданне дзяліцца ўладай з чыноўнікамі.

16. Эвалюцыя рэжыму адбываецца ў кірунку мілітарызацыі. **Сілавікі** сталі дзяржаваўтваральным элементам лукашэнкаўскай сістэмы. І яны **будуць прэтэндаваць на сваю долю ўлады**.

17. Сто дзён краіна жыве ў стане грамадзянскай вайны. Гэтая вайна ўжо не халодная. Ёсць забітыя, сотні збітых і пакалечаных, каля 25 тысяч затрыманых. Такога ўзроўню палітычнага тэрору Беларусь не ведала з часоў нацысцкай акупацыі. Беларусь перажывае **гуманітарную катастрофу**.

18. Беларускае грамадства атрымала цяжкую **псіхалгічную траўму**. Мы маем траўміраваны соцыум. З посттраўматычным сіндромам яму давядзецца жыць бліжэйшыя гады.

19. Беларусь уступіла ў перыяд перманентнага сацыяльна-палітычнага крызісу, які сілавым шляхам не вырашыцца. Для палітызаванага грамадства, якое прыйшло ў рух, напрыклад, любая электаральная кампанія нясе ў сабе пагрозу новага выбуху. Цяпер ужо **праводзіць выбары ў краіне так, як раней, уладам не ўдасца**. А наперадзе хутка мясцовыя выбары, планаваны рэферэндум аб новай Канстытуцыі.

20. Вельмі цікавую і слушную ацэнку беларускай рэвалюцыі даў вядомы брытанскі палітолаг Эдвард Лукас: «***Цяперашнія падзеі – гэта рух наўздагон****. Вы даганяеце цягнік, які прапусцілі ў 1990-я. Гэта, так бы мовіць, апошняе рэха рэвалюцый 1989–1991 гадоў, якія пакончылі з камуністычнай уладай*».

КАДРЫ

Культура у нас должна ходить строем

Вчера был назначен новый министр культуры – экс-помощник по Брестской области Анатолий Маркевич

Анатолий Маркевич по базовому образованию учитель математики и физики. Работал в школах Гродненской области. Новому министру культуры 49 лет. Он родом из деревни Громки Щучинского района. Окончил Брестский государственный педагогический институт имени Пушкина. Но быстро пошел по административной линии. В 2002-м стал заместителем председателя Кореличского райисполкома. В 2010–2011 годах возглавлял Кореличский районный Совет депутатов, работал председателем Новогрудского райисполкома с 2011-го по 2019 год.

Это не первый министр культуры, не имеющий к культуре никакого отношения. В 1996 году на эту должность был назначен Александр Сосновский, который пришел в ведомство из Мингорисполкома, где был заместителем председателя, занимался городским хозяйством – дорогами и водопроводом. Через четыре года, кстати, был уволен с формулировкой «за серьезные упущения в организации работы».

Но не будем пророчить неудачи новому министру. Тем более что А.Г.Лукашенко так пояснил появление его персоны: «*Я реагирую на запросы работников культуры. От многих из них пришло пожелание: пожалуйста, назначьте на эту должность человека со стороны, давайте попробуем, чтобы был человек не нашего круга*».

Действительно, почему не попробовать? Тем более что перед Александром Маркевичем, скорее всего, сейчас поставлена задача не добиваться каких-то грандиозных творческих свершений в области национальной культуры, а добиваться выполнения практических дисциплинарных требований: смотреть и не пущать, чтобы ни один из «великих», народных или заслуженных театров или артистов не смел высунуться со своей гражданской позицией в неположенном месте. Культура у нас должна ходить строем. И экс-помощник президента, конечно, постарается.

Виктория ДРОЗД.

ШТО АБМЯРКОЎВАЛІ Ў СЕРАДУ...

Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Аляксандр Лукашэнка правёў нараду, прысвечаную пытанням знешняй палітыкі. Паводле інфармацыі БЕЛТА, было сказана, што пасля заканчэння крызісу, выкліканага пандэміяй, важна злавіць момант ажыўлення сусветнай вытворчасці і разумна выкарыстаць бягучую кан'юнктуру. Падкрэслівалася, што застаецца нязменным курс на падтрыманне рознабаковых міжнародных кантактаў. *"Мы павінны размаўляць з усімі, хто хоча з намі размаўляць і нас паважае"*, – адзначыў А.Лукашэнка. Пры гэтым ён звярнуў увагу на тое, што менавіта знешнеэканамічная дзейнасць уваходзіць у лік прыярытэтных накірункаў дзейнасці Міністэрства замежных спраў. *"Галоўнае для дыпламата за межамі нашай краіны – пасла і пасольства – заключаецца ў тым, каб прасоўваць нашы тавары на ўсіх рынках. Эксперт – галоўнае для работы дыпламатычнага корпусу. Знешнепалітычныя сувязі плюс іншыя дыпламатычныя працэдуры і дзеянні – вось сутнасць дзейнасці Міністэрства замежных спраў. Таму, Раман Аляксандравіч* (зварот да прэм'ер-міністра Р.А.Галоўчанкі. – **Рэд.**) *вам і карты ў рукі, патрабуйце адказу з міністэрства ў першую чаргу за эканамічны складнік іх дзейнасці"*.

Святлана ЦІХАНОЎСКАЯ

Як вядома, у сераду Святлана Ціханоўская знаходзілася з візітам у Швецыі. Спачатку яна сустрэлася са спікерам парламента, дэпутатамі і лідарамі Міністэрства замежных спраў Швецыі. Была абмеркавана сярэднетэрміновая праграма стабілізацыі сітуацыі ў Беларусі перад новымі выбарамі, якая ўключае да 150 мільёнаў еўра для падтрымкі малога бізнесу, а таксама рабочых, студэнтаў і ўсіх, хто падпаў пад рэпрэсіі.

Падчас сустрэчы са спікерам шведскага парламента і дэпутатамі разглядаліся і многія іншыя пытанні, якія маюць прынцыпова важнае значэнне для Беларусі.

У гэты ж дзень Святлану Ціханоўскую прыняў прэм'ер-міністр Швецыі Стэфан Лёвен. Паколькі ён з'яўляецца адным з лідараў прафсаюзнага руху Еўропы, то з яго боку была выказана цікавасць да сітуацыі на "Беларуськаліі" і "Гродна Азоце". Святлана Ціханоўская расказала пра забойства Рамана Бандарэнкі, знішчэнне народнага мемарыяла ў яго памяць, давяла да ведама шведскага прэм'ера шэраг іншых фактаў, якія сведчаць пра рэпрэсіўную палітыку лукашэнкаўскага рэжыму.

АД РЭДАКЦЫІ

Што і казаць, напрошваецца каментарый. Але ці не аддаць гэта на водкуп самім чытачоў? Мяркуем, у кожнага з вас, шаноўныя сябры, ёсць што сказаць з такой нагоды. Калі хочаце абнародаваць сваё меркаванне на старонках "Народнай Волі" – калі ласка, пішыце, тэлефануйце.

"Народная Воля" ўсебакова адлюстроўвае тое, што адбываецца ў рэальным жыцці. Хочацца аднаго: каб Беларусь як мага хутчэй выбралася з надзвычай драматычнай сітуацыі, у якой апынулася з-за таго, што пэўныя сілы пайшлі на беспрэцэдэнтныя фальсіфікацыі выбараў і масавае збіццё ўдзельнікаў мірных акцый...

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Новый президент Молдовы

10 фактов о Майе Санду

Во втором туре выборов президента Молдовы проевропейский кандидат Майя Санду обошла пророссийского президента Игоря Додона. Что известно о лидере президентской гонки в Молдове?

В какой семье родилась?

Майя Санду родилась в 1972 году в селе Рисипень Фалештского района Советской Молдавии. Отец был ветеринарным врачом, мать работала учительницей в школе. В 2010 году Майя окончила Гарвардский институт государственного управления им. Джона Кеннеди. Учебу оплатила за счет стипендий, сбережений и двух кредитов. В 2010 году, после окончания Гарварда, Санду стала советником исполнительного директора Всемирного банка в Вашингтоне. В этой должности она проработала до 2012 года.

Сторонница европейской интеграции

Санду вернулась в Кишинев в 2012 году, получив приглашение занять пост министра образования.

В 2015 году она объявила о создании собственной партии «Сделай шаг с Майей Санду», впоследствии переименованной в «Действие и солидарность». В программе партии – сближение Молдовы со странами Запада, евроинтеграция, укорение рыночной экономики, эффективная система образования и жесткая борьба с коррупцией. От этой же партии Санду баллотировалась на пост президента страны в 2016 году. Во втором туре она проиграла Игорю Додону. В 2019 году полгода работала премьер-министром страны.

По словам Санду, европейскую модель развития она видит как самую близкую Молдове. *«Мы хотим, чтобы наши права соблюдали, чтобы мы были свободными людьми, чтобы нам не говорили, за кого голосовать, а за кого не голосовать. Мы хотим, чтобы у нас было государство, которое не допускает коррупции»*, – объяснила она в одном из интервью.

Критикует президента за коррупцию

Президента Додона Санду называет лживым политиком, пришедшим к власти при помощи беглого олигарха Плахотнюка, и настаивает на том, что президент извлекает выгоду из различных незаконных экономических видов деятельности, в частности, из контрабанды сигарет из Приднестровья. Президент все обвинения отрицает. Санду утверждает, что при Додоне страна оказалась во внешнеполитической изоляции – он вел активную деятельность на российском направлении, встречаясь с российским руководством, но не был с визитами ни в Бухаресте, ни в Киеве. *«Нужен президент, с которым захотят разговаривать наши соседи – Украина и Румыния – и все наши партнеры»*, – уверена Санду.

За диалог с Россией и вывод войск

Пока Санду была премьером, ей не удалось совершить визит в Москву. Сейчас она говорит, что отношения необходимо развивать, в том числе для блага граждан страны, которые живут в России.

Необходим также серьезный и последовательный диалог по урегулированию приднестровского конфликта с участием международных партнеров, считает Санду. Одним из элементов такого разговора может быть разговор о выводе российских военных. Российские миротворцы были введены на территорию Приднестровья в 1992 году. В 2016-м Санду указывала, что в миротворческих войсках должны быть представители нескольких стран, а не одной.

Не переедет из квартиры

Санду не замужем, живет в Кишиневе в двухкомнатной квартире площадью 74 кв.метра. В интервью Гордону она заявила, что не намерена переезжать из нее в случае избрания, чтобы не тратить деньги государства.

Ездит Санду на автомобиле Toyota Rav 4 2007 года выпуска.

Полина ХИМШИАШВИЛИ.

БЕЗ РОЗОВЫХ ОЧКОВ

Александр КЛАСКОВСКИЙ, политический обозреватель

...то приходится травить конспирологические байки

Диктаторские режимы не могут жить без образа врага. Верхушка белорусского режима педалирует риторику про забугорных кукловодов, внешнюю угрозу, чтобы не признавать истинных причин внутриполитического кризиса. Они в том, что минувшие президентские выборы прошли в обстановке насилия, попрания демократии и, по убеждению многих белорусов, были сфальсифицированы.

Именно это вызвало взрыв протестов, а совсем уж средневековые зверства силовиков 9–12 августа, сразу после выборов, подлили масла в огонь.

Но поскольку эта правда страшно неудобна для руководства режима, то приходиться травить конспирологические байки, что весь мир во главе с могущественной Америкой вдруг ополчился на синеокую Беларусь.

...По сути властями развязана война против значительной части собственных граждан – тех, кто добивается всего лишь честных выборов.

(Из телеграм-канала.)

ХОД КАНЁМ

Латушка прапануе Еўрапейскаму Саюзу сфарміраваць сумесна з Расіяй місію высокага ўзроўню па Беларусі

Член прэзідыума Каардынацыйнай рады **Павел Латушка** прапануе Еўрасаюзу сумесна з Расіяй сфарміраваць місію высокага ўзроўню, якая садзейнічала б вырашэнню крызісу ў Беларусі.

Адпаведныя звароты Латушка накіраваў спікеру Еўрапарламента **Давід-Марыя Сасолі** і кіраўніку МЗС ЕС **Жазэпу Барэлю**.

«У гэтую місію важна ўключыць высокіх прадстаўнікоў ЕС і Расіі. Удзел Расійскай Федэрацыі ў развязванні крызісу вітаецца і залежыць ад гатоўнасці даць рэальную ацэнку масаваму і жорсткаму гвалту сілавога апарату і падтрымаць падыходы беларускага грамадства ў спыненні грубага парушэння Канстытуцыі ў краіне», – гаворыцца ў паведамленні на тэлеграм-канале Латушкі.

«Мэта місіі – садзейнічаць рэальнаму дыялогу для спынення гвалту і рэпрэсій, прыцягнення да адказнасці вінаватых, вызвалення палітычных зняволеных і правядзення новых дэмакратычных выбараў», – сказана ў паведамленні.

На думку Паўла Латушкі, нечуваныя па маштабе і жорсткасці рэпрэсіі ў Беларусі не пакідаюць абыякавай ні расійскую, ні еўрапейскую грамадскасць.

ЧУЛІ?

Кангрэс ЗША ўхваліў «Акт аб дэмакратыі, правах чалавека і суверэнітэце Беларусі»

Палата прадстаўнікоў Кангрэса ЗША ўхваліла ў сераду законапраект «Аб суверэнітэце, правах чалавека і дэмакратыі ў Беларусі», які прадугледжвае магчымае ўвядзенне санкцый супраць расійскіх і беларускіх чыноўнікаў Саюзнай дзяржавы, якія маюць дачыненне да рэпрэсій.

Законапраект быў прадстаўлены кангрэсменам **Крысам Смітам**. Ён з'яўляецца адным з аўтараў актаў аб дэмакратыі ў Беларусі 2004, 2006 і 2011 гадоў.

Як адзначаецца ў тлумачэнні да дакумента, тым самым пашыраюцца *«паўнамоцтвы прэзідэнта ЗША па ўвядзенні санкцый»* у сувязі з выбарамі 2020 года ў Беларусі.

«Прэзідэнт ЗША можа ўвесці візавыя санкцыі супраць любога замежніка, які з'яўляецца сябрам Цэнтральнай выбарчай камісіі Беларусі ці ўдзельнічаў у маніпуляцыях на выбарах, або ў дачыненні да ўрадавай асобы, адказнай за пераслед незалежных СМІ, альбо прадстаўніка Саюзнай дзяржавы, альбо расійскага грамадзяніна, які прымаў значны ўдзел у пераследзе СМІ, парушэнні правоў чалавека датычна палітычных рэпрэсій у Беларусі», – гаворыцца ў тэксце.

У дакуменце Каардынацыйны савет прызнаецца законным інстытутам для ўдзелу ў дыялогу аб мірнай перадачы ўлады і Аляксандр Лукашэнку не прызнаецца *«законна абраным лідарам Беларусі»*, гаворыцца аб неабходнасці правядзення новых прэзідэнцкіх і парламенцкіх выбараў у свабоднай і справядлівай форме ў адпаведнасці са стандартамі АБСЕ. У акце ўтрымліваецца заклік вызваліць усіх палітычных зняволеных без усялякіх папярэдніх умоў.

Ініцыятыва павінна атрымаць ухваленне Сената, толькі пасля гэтага яна трапіць на подпіс прэзідэнту ЗША.

Nashaniva.by.

СКАЗАНО!

Байден собрался поднять минимальную зарплату американцев до 15 долларов в час

Джо Байден наметил курс восстановления экономической системы США после пандемии коронавирусной инфекции. На днях он сказал, что минимальная заработная плата американцев может достичь уровня в 15 долларов в час.

Сейчас минимальный порог оплаты труда составляет 7,5 доллара. О повышении зарплаты американцев Джо Байден написал в своем «Твиттере»:

«Мы сделаем это с более высокой заработной платой, включая минимальную заработную плату в размере 15 долларов, лучшими льготами и более сильными коллективными договорами, которые позволят вам обеспечивать семью».

Демократ добавил, что такое решение поможет вернуть средний класс и улучшить его.

Джо Байден является главным соперником Дональда Трампа на президентских выборах, которые состоялись 3 ноября. Официально подсчет голосов избирателей до сих пор не завершен. Ранее Байден объявил себя новым президентом Соединенных Штатов, что вызвало недовольство у Трампа. Накануне он выступил с таким же заявлением, объявив победителем себя.

БЕЛАРУСЬ – ЕВРОСОЮЗ

0:1. Не в пользу Макея...

На днях министр иностранных дел Республики Беларусь **Владимир Макей** сообщил о том, что Беларусь понижает уровень участия в программе Европейского Союза «Восточное партнерство» до экспертного из-за *«попыток политизировать ряд проектов»*.

И вот ответ Евросоюза: там (в Беларуси) еще раньше заморозили и понизили уровень всех диалогов (ЕС) с Беларусью, а Минску *«следовало бы предпринять шаги для возобновления диалога, а не продолжать углублять ситуацию»*.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСА

Задумаў «чайны бунт»? Спазнаеш ліха фунт!

У гродзенскім мікрараёне "Дзевятоўка" за распіццё чаю ў двары дома міліцыя затрымала 17 жыхароў. Гэта не першы выпадак, калі "ахоўнікі парадку" з'яўляюцца падчас суседскага чаявання.

Хоць я па сутнасці стары,
Ды час той добра помню ўсё-ткі,
Калі пад вечар жыхары
У гарадскім сваім двары
Рабілі, так бы мовіць, сходкі.
Мужчыны там, пакуль відно,
Вялі нязмушана размовы,
Гулялі ў карты, даміно,
Сцямнее – дык пілі віно
І нат маглі "напіцца ў дровы".
Жанкі "часалі языкі"
І распускалі чуткі-плёткі.
Ну, словам, побыт гарадскі
Хоць трохі аздаблялі сходкі.
Міліцыя тады-сяды
Спыняла сварку ці папойку,
Магла і выправіць глузды
Таму, хто нават лез у бойку.
Людзей стыдобіла яна:
– Рабіце дома пасядзелкі,
Калі сасмяглі без віна,
Жаданне ёсць заліць глядзелкі.
А тут, на людзях, піце чай,
Спявайце песні дружным хорам,
Тады трапляць да нас, бадай,
Не давядзецца некаторым…
Прайшлі гады з тае пары.
Чамусь прапала завядзёнка.
Адно што чуліся ў двары
Смех серабрысты дзетвары
Ці плач смаркатага дзіцёнка.
Ужо не пчоламі ў вуллі
Былі насельнікі ў кватэрах –
Нібыта ў крэпасцях жылі
І "закісалі" у буднях шэрых.
Драмалі, дыхалі ледзь-ледзь…
Але нарэшце, дзякуй богу,
Народ прачнуўся, як мядзведзь,
Пакінуў ён сваю "бярлогу".
Куды ні глянеш – "бунтары",
І хто як можа – пратэстуе.
І аднавілі жыхары
Міжволі завядзёнку тую.
Рашылі: "У бурлівы час
Патрэбна нам трымацца разам.
Улада ігнаруе нас,
Дык сходкі будуць ёй адказам.
Яна пачуе нас няхай!"
Збіраліся, спявалі песні,
Хоць не віно пілі, а чай:
Пі колькі ўлезе, хоць ты трэсні!
Ім калісь гэта акурат
Міліцыя наканавала.
Быў генерал зусім не рад,
Калі сігнал пра той "абрад"
Дайшоў з двара да генерала.
Сваіх "апрычнікаў" прыслаў
Туды, дзе ў кубкі чай наліты,
Як быццам іншых пільных спраў
Няма ў ягонае эліты.
Наказ ранейшы не маглі
Забыць бабулі і дзядулі,
Таму здзівіліся, калі
Зусім другі наказ пачулі:
– Пад забаронай у двары
І хор, і з чаем пасядзелка.
Кватэры ж роднае ўнутры
Каўтайце вы хоць літры тры –
Хай гэта нават і гарэлка.
А каб нахабны "чайны бунт"
Усім надоўга даўся ў знакі
І каб спазналі ліха фунт,
У двор прыгналі аўтазакі…

***

Не піў гарэлкі два гады…
Аднак жа ўчора ад адчаю
І з-за народнае бяды
Мне закарцела сапраўды
Глынуць у рэшце рэшт не чаю…

Прычына разводу

– Навіна для мяне – як дзіва:
Я чуў, што жонку кінуў ты.
А чым яна не дагадзіла?
Характар мела залаты…
– Мяне сярод начы будзіла
І бы ў мазгі ўбівала кол:
"Пара табе, – казала, – мілы,
Бо хутка прыйдзе мой казёл…"

Барацьба за правы

Жанкі ў мінулыя гады
Свае правы абаранялі.
Эмансіпацыяй тады
Змаганне тое называлі.
Пра гэта знаем я і вы.
Няма і зараз змен нібыта:
Жанчыны б'юцца за правы,
Калі ў ДАІ здаюць іспыты.

Узяла ў палон

– Навіну раскажу адну:
Я з тлушчам пачала вайну!
– У той вайне ты маеш плён:
Тлушч, бачу, узяла ў палон…

ГДЕ ЭТО ВИДАНО…

Через три месяца: «принять законное итоговое решение… не представляется возможным»

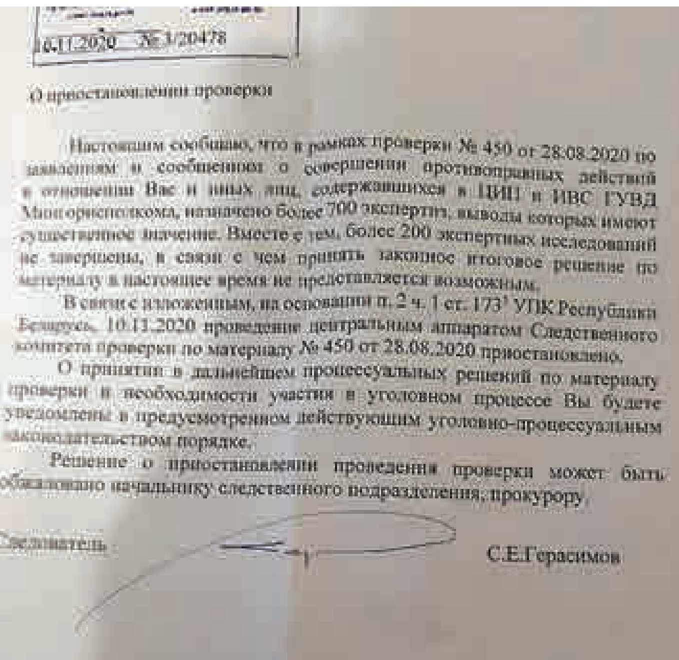
Сотрудник ИТ-компании в августе провел два дня на Окрестина, откуда его увезли на скорой. Впоследствии он подал заявление в Следственный комитет. Через три месяца пришел ответ, которым он поделился с *dev.by*.

– *В РУВД и при перевозке избивали дубинками, кулаками, ногами, пугали шокером,* – вспоминает айтишник события тех дней. – *Угрожали сексуальным насилием, держали в наручниках, долго заставили стоять на коленях. На Окрестина нас прогнали через коридор с дубинками, потом десять часов мы простояли в прогулочном дворике, под открытым небом, без воды, туалета, медицинской помощи. Дальше – камера на 5 мест, в которой было 33 человека. Невероятная духота, две «кормежки» за два дня.*

Все подробности он описал в заявлении в СК. И вот наконец из ведомства пришел ответ.

В документе говорится, что *«в рамках проверки №450 от 28.08.2020 по заявлениям и сообщениям о совершении противоправных действий в отношении вас и иных лиц, содержавшихся в ЦИП и ИВС ГУВД Мингорисполкома, назначено более 700 экспертиз, выводы которых имеют существенное значение. Вместе с тем более 200 экспертных исследований не завершены, в связи с чем принять законное итоговое решение по материалу в настоящее время не представляется возможным».* Поэтому проведение проверки приостановлено.

Издание ранее публиковало другой ответ СК, который был еще короче. Так, сообщалось об отказе в возбуждении уголовного дела со ссылкой на п.2 ч.1 ст.29 УПК (За отсутствием в деянии состава преступления).

10.11.2020 № 1/20478

О приостановлении проверки

Настоящим сообщаю, что в рамках проверки № 450 от 28.08.2020 по заявлениям и сообщениям о совершении противоправных действий в отношении Вас и иных лиц, содержавшихся в ЦИП и ИВС ГУВД Мингорисполкома, назначено более 700 экспертиз, выводы которых имеют существенное значение. Вместе с тем, более 200 экспертных исследований не завершены, в связи с чем принять законное итоговое решение по материалу в настоящее время не представляется возможным.

В связи с изложенным, на основании п. 2 ч. 1 ст. 173[1] УПК Республики Беларусь, 10.11.2020 проведение центральным аппаратом Следственного комитета проверки по материалу № 450 от 28.08.2020 приостановлено.

О принятии в дальнейшем процессуальных решений по материалу проверки и необходимости участия в уголовном процессе Вы будете уведомлены в предусмотренном действующим уголовно-процессуальным законодательством порядке.

Решение о приостановлении проведения проверки может быть обжаловано начальнику следственного подразделения, прокурору.

Следователь С.Е.Герасимов

ПАЭТЫЧНЫМ РАДКОМ

Уладзімір ЛІПСКІ

Мая Беларусь

Аповесць-споведзь

Мяне бацька вучыў араць, касіць.
Мама вучыла штаны акуратна насіць.
Зіма вучыла берагчы нос у мароз.
Дуб вучыў не баяцца маланкі.
Певень вучыў прачынацца ранкам.
З неба жаўрук шчабятаў,
каб я прыгажосць прыкмячаў.
Ветрык нашэптваў на вуха,
каб я не назаляў, як муха…
Колькі жыву – заўжды вучуся,
каб дзень не прайшоў тлумна,
каб памяць не астывала,
каб неба моцы давала,
каб вера д'ябла адганяла…
Адчуў пад Шляхам Млечным,
што мы на сваёй зямельцы вечныя.
З году ў год мацуем радавод.
З вуснаў у вусны перадаем мову.
Ад сэрца ў сэрца запальваем надзею.
З дня ў дзень гартуем дабрыню,
якую закладваем у соты памяці.
У жыццёвым універсітэце
кожны з нас мае сваіх настаўнікаў.
Далучыце да іх і майго сябра-паэта,
незабыўнага Петруся Макаля:
Калі вада –
Пераплыві,
Калі бяда –
Перажыві…
А зойдзе сонца за палі,
Агонь у цемры запалі,
Няхай трапеча давідна
Цяпло кастра
Святло акна…
Адчуеш –
Ты ўладар і Бог
У тым, што сам адолець змог.

РЭПЛІКА

Спадарыня Богдан, вы што, не разумееце, якіх перамен чакаюць сумленныя беларусы?

Дзіўныя некаторыя чыноўнікі! Як, напрыклад, намесніца міністра аховы здароўя Алена Богдан. Выступае яна днямі па тэлебачанні і кажа: вось не спыняюцца пратэстныя акцыі, іх удзельнікі патрабуюць перамен, але якіх – яны і самі, маўляў, не ведаюць…

Спадарыня Богдан, вы, магчыма, неблагі спецыяліст у медыцынскай галіне, але навошта вам займацца палітычнай дэмагогіяй? Вы што, не разумееце, якіх перамен хоча найбольш актыўная, найбольш адукаваная частка беларускага грамадства? Людзі не жадаюць, каб у краіне фальсіфікаваліся вынікі галасавання, як гэта адбылося ў жніўні падчас прэзідэнцкіх выбараў. Народ не хоча жыць пры аўтарытарным рэжыме, калі адзін чалавек дыктуе волю мільёнам асоб. Нельга пагадзіцца з тым, што ў нас пабудавана фактычна паліцэйская дзяржава…

Дык вось, народ патрабуе дэмакратычных перамен як у палітычнай сферы, так і ў эканамічнай. Рэформы павінны ісці па ўсіх накірунках. І нельга губляць час, спадарыня Богдан, як і не варта вам, спецыялісты ад медыцыны, займацца прапагандысцкай дэмагогіяй.

Пётр СІВАКОЎ, выбаршчык.

С МОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ

Елена МОЛОЧКО

Бывали хуже времена, но не было подлей

Хотела бы я сейчас вызвать Александра Лукашенко на спор, который он сам предложил еще 31 августа. Тогда на встрече с председателем Верховного суда Валентином Сукало им же было сказано: «Я готов с кем угодно спорить, что самый независимый суд – в Беларуси. Пусть никто не смеется».

А мы и не смеемся, мы давно онемели от происходящего. И не только от жестокого насилия, которое затопило страну. Мы в онемении, потому что судебная система Республики Беларусь посыпалась за последние годы и особенно за последние месяцы, будто желтые иголки со старой ели. К тому же суды на поверку оказались наводнены, не побоюсь сказать, настоящими нравственными уродами, людьми, совершенно «независимыми» от морали. И для примера я рассказала бы своему собеседнику, будь возможность, такую незамысловатую историю.

8 ноября в Минске арестовали Наталью Крук. Жительница деревни Семково Логойского района оказалась в столице не в том месте не в то время. Силовики окружили ее и других прохожих у стелы и не без юмора показали на несколько микроавтобусов: «Женщины, пройдемте! Выбирайте, в какой». На полу лежал бело-красно-белый флаг. Издевательство – над национальной исторической святыней, как и над людьми, которых заставляли наступать ногами на флаг, – привилегия нынешней власти.

Наталья говорит, что не сопротивлялась – а смысл? Дальше был длинный этап: привезли в РУВД Ленинского района, отвели в пустой гараж, поставили у стенки. Был примерно полдень. А в изолятор города Жодино их партию доставили только к пяти утра следующего дня. И там они еще долго ждали, потому что *«стояла настоящая очередь из автозаков»*. Досмотрели, затолкали в камеру – естественно, без матрасов и белья. Почти не кормили: в первый день только хлеб, во второй – одна миска супа на двоих (а в камере сидело 19 человек). Да, мелочность и злобность – отличительные черты белорусских силовиков.

И наконец вечером 10 ноября над Натальей Крук состоялся суд. Без свидетелей, без адвоката. Он прошел очень быстро, минут за пять, вспоминает женщина. Причем судья был из Вилейки – местные, понятное дело, уже не справлялись с потоком задержанных. Как установили журналисты, суд вершил, скорее всего, Константин Петрович Колядов. Он задал Наталье несколько вопросов, в том числе сколько лет ее младшей дочери. Девочке исполнилось 14. Судью, кажется, это удовлетворило, и он назначил Наталье Крук… 10 суток ареста!

Но ведь законодательство не позволяет накладывать административный арест на женщину, у которой есть несовершеннолетние дети. *«Но иногда не до законов»*, – откровенно провозгласил Лукашенко на встрече с прокурорами 10 сентября. То есть сейчас наши судьи руководствуются не правом, а его начальственным словом. И работают механически, как под копирку, как на конвейере. «У вас есть маленькие дети? Да? В камеру!» Судьи вершат произвол по приказу свыше. И где же тогда, Александр Григорьевич, хваленая независимость белорусских судов?!

Мои коллеги узнали об истории Натальи Крук от ее сокамерниц, которые вышли на свободу раньше, чем она. Журналисты стали бить в набат: произвол, беззаконие. Это почему-то сильно возмутило пресс-секретаря Верховного суда Юлию Лескову. *«Оценивать законность, обоснованность и справедливость судебного постановления может только судья или народный заседатель»*, – написала она в социальных сетях. И далее привела огромную цитату из Кодекса о судоустройстве. Сколько там правильных слов… Поэма! Не имеющая к нашей жизни сейчас никакого отношения. Тем не менее Наталью Крук через несколько дней вдруг выпустили из Жодинского изолятора – на день раньше срока. И, конечно, без извинений. Смешно ждать от покойника реверансов. А то, что судебная система в стране умерла, – это же очевидно.

Волонтеры довезли женщину до дома. Ее личная история теперь широко обсуждается – оказывается, таких случаев в стране десятки и десятки. Несовершеннолетние дети повсеместно остаются дома одни из-за административных правонарушений, которые вменяются их матерям. Не дикость ли это вообще – сажать за решетку женщин, не представляющих никакой опасности для общества? В конце концов, есть такая мера, как штраф. Не говоря уже о том, что подобные действия в принципе нарушение закона. Но «самые независимые суды» в мире выполняют приказ. А он у нас выше права. Происходит произвол на постоянной основе. И нам действительно не до смеха, Александр Григорьевич.

ПОСТСКРИПТУМ

Как Юрий Караев избавлял милицию от имиджа «карательного органа»

На посту министра внутренних дел Юрий Хаджимуратович был недолго – чуть больше года, но запомнится он как человек, при котором милиция применяла беспрецедентное для Беларуси насилие к протестующим гражданам. Кстати, после своего назначения в 2019 году он заявлял, что милиции поставлена задача избавиться от имиджа «карательного органа».

Сегодня Юрий Караев сменил одно кресло на другое: уже бывший глава МВД стал помощником по Гродненской области. Белорусскую милицию Караев возглавил в июне 2019 года, сменив на посту Игоря Шуневича. На тот момент Караев должен был ее *«немножко встряхнуть в плане дисциплины»*.

«Я вообще не люблю национальные какие-то признаки подчеркивать, но кавказцы для меня люди особые. Они и хорошо ко мне там относятся, хотя меня ни разу, может быть, не видели. Это крепкие люди. И я этот фактор не сбрасываю», – цитировала «Звязда» Лукашенко, когда он назначал Караева.

Первое время Юрий Хаджимуратович формировал имидж демократичного министра: сказал, что можно подходить к скульптурной композиции городового (при Шуневиче за такое задерживали и на камеру записывали извинения), гулял по Минску без охраны и утверждал, что *«мы – это защита граждан, а не карающий меч революции, как это раньше об органах ВЧК-НКВД говорили»*.

Правда, интервью независимым журналистам не давал, говорил: нужно три месяца, чтобы оглядеться, войти в курс дела. Три месяца прошли, однако за все время на посту с независимой прессой он так и не нашел времени встретиться.

Бывший глава МВД Юрий Караев.

В таком состоянии люди попадали в реанимацию после Окрестина.

В декабре 2019 года Караев рассказывал, что милиция работает *«не на показатели, а на граждан»*, анонсировал изменение «палочной» системы на балльную, а также заявлял: МВД будет целенаправленно избавляться от имиджа карательного органа.

«Я вообще некровожадный человек»

Риторика заявлений Юрия Караева изменилась в 2020 году во время предвыборной кампании: после 9 августа он высказывался про *«бандитское давление, подлые и грязные методы»*, про то, что милицию *«пытаются затроллить какими-то синяками»*.

– *Говорят о жестокости белорусской милиции. А я хочу сказать так: более гуманной, выдержанной и хладнокровной милиции нету нигде в мире, я в этом уверен,* – говорил Караев в эфире передачи «Неделя» на канале СТВ.

Милиция жестко разгоняла людей на мирных акциях, стреляла по протестующим, поливала из водомета, задержанные были избиты в автозаках, РУВД и на Окрестина. Этим действиям не дана правовая оценка, сообщалось примерно о 1800 заявлений в СК от пострадавших от насилия, однако до сих пор не известно ни об одном уголовном деле.

13 августа Караев извинился за *«травмы случайных людей»*.

«Я вообще некровожадный человек и не хочу никакого насилия. Все ж наши граждане, у всех – семьи, дети», – так Юрий Караев описывал свою позицию в эфире программы «Марков. Ничего личного» на ОНТ.

Министр пообещал: будут наказаны те, кто применил насилие к его сотрудникам. В начале сентября, по его информации, речь шла о 131 пострадавшем милиционере.

Покайся на камеру

Раскаяния задержанных на камеру милиция стала снимать еще при Игоре Шуневиче, но в последнее время пребывания на министерском посту Караева такие ролики появлялись почти каждую неделю.

На всю страну показывали извинения тех, кто написал оскорбление милиционеру, вышел на мирную акцию, был создателем телеграм-канала.

Надолго запомнят Караева и журналисты. При Юрии Хаджимуратовиче стали возможны массовые задержания сотрудников медиа, избиения и суды за то, что они делают свою работу.

– *Моя принципиальная позиция – журналистов не трогать! Кроме случаев, где они становятся между нарушителями и силами правопорядка,* – такую установку своим подчиненным дал министр Юрий Караев на рабочем совещании 12 августа.

3 сентября сотрудники СМИ пришли к зданию МВД с плакатами: «Синие жилеты – это не мишень!», «Свободу журналистам!». Караев поговорить не вышел, и задержания журналистов продолжились.

Не одни «сутки» отбыли за решеткой журналисты Вадим Замировский, Всеволод Зарубин, Дарья Спевак, Роман Чмель, Максим Хлебец, Александр Любенчук, Артем Майоров и многие другие.

За день до снятия с должности Юрий Караев заявил, что *«идет война, а мы все еще раскачиваемся»*, говорил про *«использование боевых рогаток»* и не увидел нарушения закона в том, что силовики ворвались в чужую квартиру и там задерживали людей.

(TUT.BY)

С такими плакатами журналисты приходили к МВД 3 сентября.

ТАМ, В ГЕРМАНИИ

Перенесла болезнь, но не выздоровела

История одной пациентки

Пока мало изучено, какие осложнения может вызывать COVID-19. *Deutsche Welle* пообщалась с пациенткой, которая поделилась личным опытом.

Валери Гизен с трудом переводит дух, садясь на скамейку. Только что она прошла около 800 метров. Не пробежала, а именно прошла. Однако эта прогулка стала для нее самым выматывающим физическим упражнением за день. Сердце 29-летней Валери бешено колотится, у нее одышка.

Восемь месяцев назад эти 800 метров были для нее пустяком. Дважды в неделю Валери ходила на танцы и время от времени – в бассейн или в секцию скалолазания. Состояние, в котором девушка находится сейчас, многие врачи описывают словами «*перенесла болезнь, но не выздоровела*». Около полугода назад Валери переболела COVID-19, однако восстановить прежнюю физическую форму ей не удалось до сегодняшнего дня.

Изматывающая болезнь

Гизен заболела в конце марта. *«Мое сердце начало учащенно биться, я чувствовала сильное давление в груди. Никогда раньше я не ощущала себя такой нездоровой»*, – вспоминает она. На протяжении двух недель девушка практически не вставала с постели. Ее сопровождали чувство полного истощения и боль в легких. Даже поход в туалет был для нее тогда настоящим испытанием. «*После этого мне нужно было долго восстанавливать силы*», – рассказывает Валери.

В то время молодая немка работала антропологом в Копенгагене. Весной тест на коронавирус она не сдавала, поскольку возможности лабораторий в королевстве были ограничены. «*В Дании тогда шла первая волна пандемии, и мне было просто страшно обратиться в больницу*», – вспоминает Гизен. В июне она наконец-то сделала тест. Он подтвердил, что у Валери есть антитела к вирусу SARS-CoV-2.

После того как ее организм сумел побороть инфекцию, Валери снова почувствовала себя абсолютно здоровой. Во время летнего отпуска она даже проехала на велосипеде 400 километров из Копенгагена в родной Берлин, ей и в голову не приходило, что перенесенная болезнь может еще дать знать о себе.

Однако именно это произошло в конце августа. Валери как раз собиралась отправиться в полевую экспедицию, когда почувствовала прежние симптомы. Ей было трудно дышать, она чувствовала полное истощение и давление в груди.

«Постковидное истощение»

В Берлине Валери Гизен сдала несколько анализов в одной из больниц. Обследование ее сердца не выявило никаких патологий, точно так же, как и тест на работу легких. На данный момент поставленный ей диагноз звучит так: «*синдром постковидного истощения*». Согласно предварительным медицинским данным, он означает состояние непроходящей усталости, а также ощущение наличия заражения и нарушение концентрации внимания.

Сейчас девушка носит компрессионные чулки и несколько раз в день ложится поспать. По словам Валери, запас ее дневной энергии можно сравнить с наполненной ванной. Любое, даже самое незначительное, усилие приводит к тому, что вода уходит в слив. Паузы для отдыха – это затычка, которая не дает ванне опустеть. Однако в один прекрасный момент вода просто заканчивается – запас энергии Валери иссякает.

Общаясь с группой взаимопомощи...

На кухне у Валери в миске хранятся витамины и чай с куркумой. На полке рядом лежат фрукты и овощи. Девушка внимательно относится к своему питанию и стремится есть как можно больше продуктов, обладающих противовоспалительными свойствами.

Таким образом она старается самостоятельно улучшить свое самочувствие – в первую очередь потому, что медицине пока так мало известно о ее нынешнем состоянии. Полезные советы в этой области Валери черпает в американской онлайн-группе взаимопомощи, организованной активистками движения Body Politic.

Boeing 737 Max: самолет с испорченной репутацией возвращается в небо?

После двух катастроф, унесших жизни 346 человек, авиакомпании приостановили эксплуатацию пассажирских самолетов Boeing 737 Max. Запрет стал самым продолжительным в истории гражданской авиации, однако в ближайшее время его, скорее всего, отменят.

В США уже планируют рейсы...

Одна из крупнейших авиакомпаний в мире American Airlines уже внесла в свою систему резервирования полет на таком самолете по маршруту Нью-Йорк–Майами 29 декабря.

В Европейском агентстве авиационной безопасности (EASA) объявили, что одобрят допуск Boeing 737 Max к полетам после того, как FAA выдаст соответствующее разрешение.

Несмотря на резкое снижение числа авиапассажиров из-за пандемии коронавируса, в Европе есть как минимум один крупный авиаперевозчик, заинтересованный в том, чтобы полеты на Boeing 737 Max возобновились как можно скорее.

«*Эти машины – ключ к нашей стратегии будущего*, – говорит исполнительный директор бюджетной авиакомпании Ryanair **Эдди Уилсон**. – *Чем раньше мы их получим, тем лучше. Мы к этому готовы, потому что с 737 Max мы сможем еще больше сократить наши расходы*».

Ирландский лоукостер – крупнейший покупатель этой модели в Европе: Ryanair заказал у Boeing 135 лайнеров, но из-за запрета не успел получить ни одного. «*Мы исходим из того, что будем летать на Boeing 737 Max не позднее следующего лета*», – надеется глава Ryanair.

Я б в пожарницы пошла – пусть меня научат!

В Германии есть два вида пожарных команд: добровольные и профессиональные. И там, и там пока задействовано очень мало женщин.

Участницы добровольной пожарной команды из нижнесаксонского города Беверштедта решили с помощью календаря на следующий год привлечь больше женщин к вступлению в добровольную пожарную охрану. Позировали в белых топах и полукомбинезонах. Этот общий снимок сделан во время фотосессии, в которой приняли участие 24 пожарницы.

МЕМУАРЫ

Эпоха и судьбы

Василий ШЛЫНДИКОВ

(Продолжение. Начало в №№89–91.)

Но сегодня я убежден, что поступил правильно и своим уходом вывел из-под удара и преследования многих уважаемых мною руководителей и специалистов фирмы. И они не повторили судьбу соратников Василия Константиновича Старовойтова. И я сам не разделил его судьбу, судьбу директора ПО «Атлант» Л.И.Калугина, генерального директора тракторного завода М.В.Леонова и многих других коллег. Как ни пытались нас в чем-то обвинить, никто из руководителей фирм не был привлечен к уголовной ответственности ни во время моей работы, ни после моего ухода с «Амкодора». Поэтому я горжусь тем, что мне удалось создать хорошие экономические и финансовые службы, бухгалтерию, не допустить ошибок при подборе кадров.

Заседание Оргкомитета по созданию Гражданской партии. 1994 г.

Позже пытались привлечь к уголовной ответственности моих преемников: В.М.Родионова и М.И.Парепко. Их так же, как и меня, отблагодарили за хорошую работу: отняли здоровье у одного и у другого. Первым вызвали на допрос поздно вечером вице-президента – технического директора В.Н.Балакло. Он только что выписался из больницы после операции на сердце. Парень в кожаной тужурке, правда, без маузера, изучал законность и эффективность хозяйственного договора с Академией наук Беларуси. Не больше и не меньше. «НКВД возрождается, подумал я тогда», – так рассказывал мне о своем допросе Виктор Николаевич.

К счастью, во второй половине 1990-х в правоохранительных органах еще работали люди, для которых закон не был пустым звуком, не было нагромождений и противоречивых декретов и указов. И поэтому можно было защитить себя законным путем.

Больше всего мне хотелось в то время, чтобы «Амкодор» выдержал и достойно пережил смутное время, когда силой стали превращать страну в большой колхоз, где прав нет ни у кого, кроме председателя этой артели, когда через финансовые механизмы, инфляцию и девальвацию отнимали заработанное у одних, чтобы передать другим, в том числе и неэффективному государству для прокорма армии чиновников. Хотелось верить, что через Верховный Совет удастся остановить начинающийся разворот страны в прошлое. Мне представлялось, что «Амкодор» остается в надежных руках: талантливого руководителя В.В.Радкевича и опытного производственника В.М.Родионова.

Я в последний раз объехал крупные предприятия объединения, прощаясь со своей прошлой жизнью, еще раз оценивая результаты своей работы и возможности людей, если им позволят свободно трудиться. Десять лет моей работы директором завода «Ударник», генеральным директором НПО «Дормаш», президентом ОАО «Амкодор» – это кроме выполнения и перевыполнения плана также пять построенных с нуля предприятий и более тысячи квартир для сотрудников, четыре приобретенных предприятия, кроме отобранных, несколько десятков созданных фирм и производств, в том числе мостов, коробок передач, гидротрансформаторов, гидрораспределителей, резинотехнических изделий, сидений, кабин, асфальтных катков и автобусов, экскаваторов и других машин, тысячи новых рабочих мест. А главное – десятки отличных руководителей, способных самостоятельно успешно вести бизнес. Не зря были потрачены усилия и деньги на подготовку этих людей, на их обучение за рубежом. Они смогли получить хорошую стажировку в «Амкодоре», создав и возглавив более 80 предприятий.

Я был благодарен коллективу, в котором проработал самые зрелые годы своей жизни, ближайшим помощникам и соратникам, заместителям Виктору Николаевичу Балакло, Валентину Михайловичу Родионову, Геннадию Петровичу Володченко, Георгию Григорьевичу Тыльцу, Геннадию Анатольевичу Зиновчику, Александру Алексеевичу Захаревичу, Валерию Васильевичу Архипенко, начальникам управлений Тамаре Ивановне Постоялко, Элле Петровне Хилько, начальникам отделов завода «Ударник» Эмме Васильевне Антоновой, Светлане Викторовне Урусовой, Константину Семеновичу Юдо, своему секретарю Светлане Ивановне Адамович, председателям профкома объединения и завода «Ударник» Нине Николаевне Жалдак и Аркадию Адамовичу Шего, а также многим другим за хорошую совместную работу.

Именно благодаря этим людям заводы «Амкодора» были выкуплены у государства, и в коллективе не заметили потрясений, связанных с развалом великой страны, становлением белорусской государственности.

Ежегодно, вплоть до 2004 года, выплачивались дивиденды акционерам, в основном сотрудникам «Амкодора». Пенсия «Амкодора» вводилась в 1994 году в очень сложное время и выплачивалась шесть лет. Заводские пенсии были отнюдь не символическими суммами. У пенсионеров с большим трудовым стажем они равнялись государственным, а иногда и выше.

Не надо забывать, что в первой половине 1990-х годов в стране был серьезный кризис: развал Союза, переход на белорусские «зайчики», развал банковской системы. Время, когда деньги, переводимые на закупку комплектующих в Россию, до заводов не доходили или доходили с большими задержками. Отгруженные машины пропадали на бескрайних российских просторах. Но даже в этих условиях «Амкодор» успешно работал.

Я приведу цифры, показывающие развитие «Амкодора» в короткое время либерализации экономики, когда государство не вмешивалось в деятельность предприятий. Рост объемов производства составил к предыдущему году: 1991-й – 19,8%, 1992-й – 51,4%, 1993-й – 30,4%, 1994-й – 39,9%. И только в 1995 году объем производства сократился на 11,6% из-за валютной политики государства и гиперинфляции. Ежегодно объединение работало с прибылью, что давало возможность перевооружаться, создавать и развивать предприятия, платить дивиденды, пенсии ветеранам, реализовывать в полном объеме социальные программы, создать собственный банк. За каких-то неполных 5 лет было создано более 3 тысяч новых рабочих мест. Доля балансовой прибыли вновь созданных предприятий, к примеру, в 1994 году составила 76%, в 1995-м – 47%.

Неплохо объединение работало в следующей пятилетке под руководством В.В.Радкевича и В.М.Родионова, ежегодно наращивая объемы производства, несмотря на неблагоприятные условия хозяйствования: гиперинфляцию, девальвацию, множественность валютных курсов, деноминацию, ограничение рентабельности, в том числе на экспортную продукцию. Рост объемов в эти годы составил: в 1996 году – 5,6%, в 1997-м – 78%, в 1998-м – 14%, 2000 году – 6,6%. Только в 1999 году из-за дефолта в России объем производства снизился на 4,7%. Объединение всегда работало с прибылью, кроме 2000 года. Именно в 2000 году «Амкодор» для улучшения финансового состояния продал свой пакет акций. Так появились новые собственники.

Успешное развитие «Амкодора» было связано не только с тем, что государство в это время не вмешивалось в работу предприятий, но прежде всего с тем, что на «Амкодоре» все годы со времен его создания формировалась атмосфера большой семьи, которая заботится о каждом своем работнике, а тот в свою очередь – о своей фирме. На предприятиях «Амкодора» средняя зарплата была существенно выше, чем по стране, работники обеспечивались квартирами, садовыми участками, товарами первой необходимости, продуктами, которые были в те времена дефицитом, товарами длительного пользования, в том числе из-за рубежа: автомобилями, телевизорами, видеомагнитофонами и др., которых в то время в стране просто не было, организовывался отдых, в том числе зарубежный. Большинство сотрудников «Амкодора» были акционерами, стабильно получали свои дивиденды, считали себя совладельцами предприятия, пенсионеры получали пенсию «Амкодора». Обеспечивался профессиональный рост сотрудников, люди быстро росли по карьерной лестнице, организовывалась их учеба не только в собственном специализированном учебном центре, но и за рубежом, в том числе в Колумбийском университете в США, проводилась стажировка на предприятиях японской фирмы «Комацу», совместно проектировались машины с немецкой формой «Бомаг». Люди видели мир во всем его многообразии, и лучшее из того, что видели, пытались внедрить у себя. Как в любой семье, руководители предприятий «Амкодор» оказывали поддержку друг другу, учились друг у друга. Была создана система проведения советов директоров поочередно на предприятиях, где все могли увидеть результаты работы коллеги и его коллектива, что-то узнать для себя, что-то посоветовать.

Никто не хотел ударить в грязь лицом. Важна также атмосфера доверия подчиненным, чувство защищенности от последствий ошибок управленческих решений. Сегодня (спустя 20 лет) мне кажется, что очень важен пример скромного поведения вышестоящих руководителей. Все должны жить по правилам, принятым на предприятии.

Размер вознаграждения первых лиц должен определяться большинством собственников. Только в этом случае возникает атмосфера доверия и товарищества, чувство сплоченности, создается коллектив единомышленников.

5 марта 1996 года я навсегда, как оказалось, ушел из «Амкодора».

Верховный Совет Республики Беларусь 13-го созыва

6 марта 1996 года я приступил к обязанностям председателя комиссии по экономической политике и реформам Верховного Совета. Предоставили кабинет с небольшой приемной. Простейшая советская мебель, телефон старого образца с диском, старенький компьютер у секретаря. Нет ни факса, ни какой-либо множительной техники. Об интернете тогда мало кто знал у нас в стране.

Познакомился с сотрудниками аппарата сектора по обслуживанию комиссии. Все оставили очень хорошее впечатление. Обсудил с заведующим сектором Владимиром Митрофановичем Ставским план работы на ближайшее время. На мой вопрос, есть ли какой-нибудь план работы правительства по развитию экономики страны, Ставский ответил, что ему об этом ничего не известно. Я позвонил министру экономики Георгию Петровичу Бадею и задал тот же вопрос. Он ответил, что ничего такого особого нет, есть только программа по развитию некоторых отраслей. Я попросил передать ее нам. Принесли толстую папку, где были расписаны преимущества панельного домостроения. Аналогичные опусы мы писали во время моей работы в обкоме партии. В Кабинете министров тоже не было никаких программ. Там не было не только программы, но за время моей работы в Верховном Совете от Кабинета министров не было никаких осмысленных инициатив, направленных на улучшение экономической ситуации.

Не было никакой программы и в Администрации президента, хотя со дня избрания президента прошло уже более полутора лет. Мало того, никто и не работал над такой программой.

Позвонил в Главную государственную налоговую инспекцию с просьбой распечатать и принести все нормативные документы, касающиеся налогообложения предприятий. Принесли огромную стопку бумаг (более 400 листов).

(Продолжение на 6-й стр.)

МЕМУАРЫ

Василий ШЛЫНДИКОВ

Эпоха и судьбы

(Продолжение. Начало на 5-й стр.)

Стало понятно, что в стране нет осмысленной стратегии развития, нет даже группы людей, будь то в Кабинете министров, президентской Администрации или хотя бы в Министерстве экономики, кто думал бы над тем, что же делать с экономикой республики, как дальше жить. Все катилось по накатанной колее: вместо того чтобы лечить экономику, печатали деньги и через механизм инфляции отбирали у одних, чтобы поддержать других. И если кто и на что и влиял, то это Министерство финансов и налоговая инспекция, которые ежегодно сочиняли поправки к существующим законам по изъятию средств у предприятий.

Состав нашей комиссии был довольно квалифицированным. Достаточно сказать, что кроме А.А.Малофеева и П.В.Данейко на профессиональной основе в комиссии трудились С.С.Шушкевич, бывший начальник ОБЭПа республики полковник Г.В.Тереня, позже присоединился успешный предприниматель Андрей Климов. В сектор обслуживания комиссии пришли кандидат экономических наук Л.К.Злотников, бывший народный депутат СССР, кандидат экономических наук Н.Г.Бобрицкий, будущий руководитель центра Мизеса, кандидат в президенты Я.Ч.Романчук.

Я обратился к председателю Нацбанка Т.Д.Винниковой с просьбой привлечь своих специалистов для разработки экономических программ и законопроектов по оздоровлению финансового положения страны. Надо сказать, в лице Винниковой мы нашли взаимопонимание и поддержку. В недрах Нацбанка родился план мероприятий по финансовому оздоровлению народного хозяйства Республики Беларусь (на период с 01.08.1996 по 01.04.1997). Позже несколько специалистов Нацбанка приняли участие в разработке некоторых законопроектов.

Винникова взяла на себя обязательство по финансированию разработки ряда законопроектов, так как бюджет Верховного Совета не позволял это делать. И смех и грех, но высший законодательный орган страны, Верховный Совет, практически не имел средств для того, чтобы привлечь специалистов к разработке законопроектов. Но чтобы их привлечь, нужно было понять, что разрабатывать. Нужна была программа. Такую программу «Предложения по формированию экономической политики (этап стабилизации)» мы подготовили втроем, я, Злотников и Бобрицкий, что позволило в будущем составить перечень необходимых к разработке законопроектов. Большую помощь в составлении такого перечня законопроектов оказали П.В.Данейко и его Институт приватизации и менеджмента.

Из Администрации президента мы получили рекомендации воздержаться от разработки законопроектов до принятия нового Гражданского кодекса. Иными словами, нам посоветовали ничего не делать. Дали понять, что наши инициативы им не нужны. Надо сказать, что Верховный Совет даже в начале своей деятельности воспринимался Администрацией президента как ненужная помеха их единоличной власти. Руководители Верховного Совета это хорошо понимали. С.Г.Шарецкий лично следил за ходом нашей работы, оказывал нам посильную поддержку. Верховный Совет утвердил план подготовки законопроектов.

Мы понимали, что прежде всего необходимо оздоровить финансы страны, и подготовили к вышеуказанному плану Нацбанка проект закона «О финансовой реструктуризации задолженности предприятий и банков», так как долги предприятий уже достигли заоблачных высот и нужно было решение по развязке неплатежей.

Для будущего прогресса нужно было укреплять институт частной собственности, поэтому в первую очередь нами готовились изменения закона о приватизации, была начата разработка кодекса о банкротстве и санации предприятий. В подготовке этого важнейшего документа участвовали специалисты Высшего хозяйственного суда республики. Курировал работу заместитель председателя В.С.Каменков, для проведения экспертизы кодекса привлекли специалистов западных стран. Делали все возможное, чтобы не навредить предприятиям, попавшим в беду. Наоборот стремились сделать все необходимое для их оздоровления. До своего разгона Верховный Совет принял кодекс, но президент его не подписал, так как в той ситуации под процедуру банкротства попадали именно государственные предприятия. И их оздоровление было возможно со сменой собственника.

Собственно говоря, любая эффективная процедура санации предусматривает смену собственника. Это общая предпосылка для всех – как для государственных, так и для частных предприятий. И если говорить об общественной пользе, то смена собственника предприятия-банкрота – это благо для общества. Какой ты собственник, если довел свое предприятие до банкротства?

В мире действуют законы, которые регламентируют ответственность собственников за ненадлежащее содержание своего имущества. Имеешь завод в собственности – он должен работать, а не создавать долги и разорять других. Если имеешь дом, он своим внешним видом не должен оскорблять эстетических чувств граждан. Если не можешь содержать свое имущество в порядке, отдай, вернее продай, другим, которые это сделают лучше, чем ты. Но оказалось, что не тут-то было. У нас государственная собственность стала священной коровой, которую собственник-государство содержит за счет граждан страны.

Следующий блок законопроектов, которые мы начали разрабатывать, – это законы, связанные с развитием малого предпринимательства. Я понимал, что без развития малого предпринимательства невозможно реформирование государственного сектора экономики, невозможна эффективная экономика вообще.

Первый такой закон «О государственной поддержке малого предпринимательства» Верховный Совет принял. Помню, против закона единым фронтом выступили коммунисты. Валерий Щукин, в будущем правозащитник и радикальный борец с режимом, подготовил поправки к каждой статье закона, искажающие суть закона и делающие его бессмысленным. Валерий говорил, что он – солдат партии и делает все возможное, чтобы не допустить капитализма. Таких солдат в Верховном Совете 13-го созыва было хоть отбавляй. Из общей численности 198 человек фракция коммунистов составляла 42 человека, аграриев – 45, фракция «Гражданское действие» во главе с С.А.Богданкевичем – 18, фракция «Согласие» – 57, фракция социал-демократов «Союз труда» – 17, независимые депутаты – 20 человек.

В Верховном Совете можно было наблюдать весь спектр персонажей, красочно описанных в книгах о революции, о раскулачивании, об установлении советской власти. Вот Нагульнов – нет только галифе и нагана, а вот копия начальника концлагеря. Персонажей же, красочно показанных в свое время Аркадием Райкиным, пруд пруди. Представители фракции «Согласие» согласны в основном только с исполнительной властью. Правда, справедливости ради надо сказать, что эти люди в большинстве своем поддерживали при голосовании наши экономические законопроекты, чего нельзя сказать о коммунистах и аграриях.

Аграрии оживлялись в основном только тогда, когда голосовали за поправки в законопроекты, связанные с сельским хозяйством. Они сразу же превращались в монолит и рьяно лоббировали эти поправки и законопроекты в свою пользу. Им все казалось, что если будет паритет цен (в том виде, в котором они это представляют), то они, такие герои, завалят страну мясом и молоком. Мало кто из этих в общем-то незаурядных, хороших, но малообразованных людей осознавал, что они по своей сути – заложники мертворожденных колхозов. Каждый из них (особенно те, кто помоложе) надеялся горы свернуть и посрамить своих предшественников, не понимая, что их судьба будет мало отличаться от судьбы старших коллег и через несколько лет тяжелейшего сизифового труда их ждут отставка, деградация, преждевременная старость и смерть.

Верховный Совет 13-го созыва, избранный демократическим путем, представлял уменьшенную копию нашего общества. Так как я решил посвятить себя подготовке экономических законопроектов, в мою задачу входило нахождение поддержки у депутатов всех фракций. Мы вели с ними большую разъяснительную работу. Устраивали семинары, симпозиумы, при поддержке Мирового банка большую группу депутатов вывозили в Нижегородскую область, изучали опыт губернатора Б.Немцова. Целую группу, в основном аграриев и коммунистов, удалось свозить в Германию и показать депутатам, которые в большинстве своем в капиталистических странах не бывали, как там живут люди, как работают предприятия, как функционирует рыночная экономика. Большую помощь при подготовке законопроектов, организации семинаров нам оказывала Международная финансовая корпорация.

Кроме законопроектов, связанных с финансовым оздоровлением предприятий, приватизацией, малым предпринимательством, приступили к работе над блоком законопроектов об адаптации промышленности к рыночным условиям. К работе в основном на общественных началах подключили многих специалистов республики. В комиссии постоянно находились представители предпринимательских структур, руководители предприятий. Сложились хорошие деловые отношения с коллегами из других комиссий, в частности комиссией по бюджету, налогам, банкам и финансам во главе с В.С.Башаримовым и Л.Н.Грязновой; комиссией по социальной политике и труду во главе с К.Н.Мельниковым; комиссией по аграрным вопросам и социальному развитию села во главе с Г.А.Усюкевичем; комиссией по промышленности, транспорту, строительству, энергетике, торговле и другим услугам населению, связи и информатике во главе с С.Б.Лившицем; комиссией по законодательству во главе с Г.П.Прокоповичем. Спустя много лет, вспоминая тот период, думаю, что, если бы судьба позволила продолжить работу над созданием экономических правил работы в государстве, Верховный Совет 13-го созыва сделал бы это в самые сжатые сроки и наилучшим образом. Начал складываться коллектив единомышленников по проблемам экономики из всех фракций, способный повести за собой подавляющее большинство депутатов ВС.

(Продолжение следует.)

После выборов в Верховный Совет Беларуси 13-го созыва. Слева направо: М.Афанасьев, Л.Грязнова, В.Терещенко, В.Карягин, Г.Карпенко, В.Шлындиков, С.Богданкевич, П.Данейко, В.Гончар, А.Лебедько. 1995 г.

РЭПРЭСІІ

Як разумее гуманізм міліцыянер Драздоў

У адным з нумароў "Народнай Волі" было змешчана фота, на якім бачна, як затрыманыя 8 лістапада людзі стаяць ля сцяны Савецкага РУУС г.Мінска з паднятымі рукамі. У такой позе іх трымалі некалькі гадзін!

Праз тыдзень у тым жа РУУС затрыманых ізноў паставілі ва ўнутраным двары з паднятымі рукамі. У гэты дзень на вуліцы было ўсяго каля 3 градусаў!

Намеснік начальніка міліцыі грамадскай бяспекі Савецкага РУУС Сяргей Драздоў так пракаментаваў гэта: *"А які закон забараняе так утрымліваць затрыманых? Нічога такога я не бачу, закон не парушаны, да іх было даволі гуманнае стаўленне".*

У спадара Драздова вельмі своеасаблівае ўяўленне аб гуманным стаўленні да людзей. Дзеянні супрацоўнікаў Савецкага РУУС хутчэй нагадваюць тыя часы, калі ў Мінску дзейнічалі гестапаўцы.

Вось як цэньвае гэтыя факты вядомы беларускі праваабаронца, віцэ-прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі за правы чалавека Валянцін СТЭФАНОВІЧ:

– Паводле артыкула 23.34 *("Парушэнне парадку арганізацыі альбо правядзення масавых мерапрыемстваў")* Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, чалавека да суда наогул можна затрымаць на 72 гадзіны. Таму калі міліцыянер Драздоў казаў пра "гуманнае стаўленне", то, магчыма, ён меў на ўвазе, што людзей трымалі ля сцяны на холадзе не трое сутак, а некалькі гадзін. Заходзячы з яго логікі, закон не забараняе ім і 72 гадзіны прытрымаць людзей ля сцяны. Але я катэгарычна не згодны з вышэйзгаданым таварышам і бачу тут грубае парушэнне і нацыянальнага заканадаўства, і міжнародных дакументаў, якія падпісала і абавязалася выконваць Рэспубліка Беларусь.

У артыкуле 2.4 *("Недатыкальнасць асобы")* Працэсуальна-выканаўчага Кодэкса Рэспублікі Беларусь у пункце 3 запісана: *"Ніхто з тых фізічных асоб, якія ўдзельнічаюць у адміністрацыйным працэсе, не павінны падвяргацца гвалту, іншаму жорсткаму абыходжанню альбо прыніжэнню чалавечай годнасці".* **Пункт 4:** *"Утрыманне фізічнай асобы, якая затрымана за адміністрацыйнае правапарушэнне, альбо адміністрацыйна арыштавана павінна ажыццяўляцца ва ўмовах, якія выключаюць пагрозу для іх жыцця і здароўя".*

І як з гэтымі нормамі стасуецца тое, што людзей на працягу некалькіх гадзін трымалі на вуліцы, на холадзе, удзоўж сцяны з паднятымі рукамі? А ў некаторых жанчын, паводле сведчанняў відавочцаў, яшчэ і пальчаткі забралі. Усё гэта і ёсць жорсткае і бесчалавечнае абыходжанне. Згодна з Канвенцыяй супраць катаванняў і Міжнародным пактам аб грамадзянскіх і палітычных правах, такое абыходжанне з затрыманымі недапушчальнае!

Таму Сяргей Драздоў і яго падначаленыя не маюць рацыі, яны дзейнічалі незаконна. Былі рэальна парушаны правы грамадзян.

– Так, у тым жа каментарыі Драздоў адзначыў, што людзей на вуліцы такім спосабам можна было трымаць "у мэтах бяспекі асабістага складу і з улікам эпідэміялагічнай сітуацыі"...

– Калі кіравацца такой логікай, то людзей можна было трымаць на вуліцы і трое сутак, а то яшчэ і на асфальт пакласці, каб гэта рабілі ў некаторых РУУС у жніўні.

А што перашкаджала таму ж Драздову і яго падначаленым завесці людзей у актавую залу і там вырашыць усе пытанні, звязаныя з затрыманнямі?

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

МОЦНЫЯ ДУХАМ

«Мяне здала адміністрацыя»

Звольненая выкладчыца МДЛУ Наталля Дуліна распавяла пра свой арышт.

Былая выкладчыца кафедры італьянскай мовы МДЛУ Наталля Дуліна выйшла на волю пасля 14 сутак адміністрацыйнага арышту, які адбывала ў ІЧУ ў Баранавічах. Яна сказала Радыё Свабода, што «катэгарычна» не вернецца на ўніверсітэт і не будзе спрабаваць там аднавіцца.

«Па-першае, калі я туды вярнуся, то працягну рабіць тое, што я рабіла. Пакольні там нічога глабальна не памянялася, мы будзем хадзіць па коле, і мяне зноў, відаць, павінны будуць звольніць. Гэта бессэнсоўна. Па-другое, я ведаю дакладна, што мяне здала наша адміністрацыя. То бок я была затрымана пры яе судзеянні. Пасля гэтага мне туды наогул не хочацца ісці».

Паводле слоў Наталлі Дулінай, новую рэктарку універсітэта паставіў Аляксандр Лукашэнка, і таму яна прымае рашэнні, як скажа ўлада.

«Міліцыянт сказаў, што я не маю права знаходзіцца ва ўніверсітэце»

Наталлю Дуліну звольнілі 29 кастрычніка, пасля таго як яна падтрымала страйк ва ўніверсітэце і студэнтаў, якія ўдзельнічалі ў акцыях салідарнасці. Ёй паведамілі, каб яна распісалася ў загадзе аб звальненні і забрала працоўную кніжку. 30 кастрычніка яна прыйшла ва ўніверсітэт.

«У нас там цяпер стаяць міліцыянты, нібыта для аховы. Мы не зусім разумеем іх функцыю. Адзін з міліцыянтаў сказаў, што я не маю права знаходзіцца ва ўніверсітэце, бо я звольнена. Я сказала, што нічога не падпісвала, цяпер страйкую. Ён пастаянна за мной хадзіў, некаму тэлефанаваў. Мы са студэнтамі пайшлі ў аўдыторыю, каб абмеркаваць свае планы, а міліцыянт стаяў на ўваходзе».

Потым Наталлю Дуліну выклікаў дэкан, які перадаў патрабаванне з аддзела кадраў: здаць пасведчанне.

«Калі я зайшла на кафедру, мне патэлефанавалі, што на мяне аблава і я павінна прыдумаць, як мне сысці з універсітэта. Я выйшла за брамку ўніверсітэта, і да мяне падышоў чалавек: «Пройдзем з намі». Спынілася машына ДАІ, мяне туды пасадзілі і павезлі ў РУУС. То бок універсітэт зрабіў усё, каб мяне паспець звольніць і каб я ў гэты момант знаходзілася за яго тэрыторыяй. Гэта было зроблена з ведама кіраўніцтва».

«Мяне прынялі за арганізатара, хоць я ім не была»

Наталля Дуліна далучылася да страйку 26 кастрычніка і афіцыйна абвясціла студэнтам пра адмену заняткаў. Яна перадала рэктару паведамленне ад імя выкладчыкаў, якія таксама падтрымалі страйк.

«Я папрасіла загадчыка кафедры і студэнтаў, каб яны не хавалі прычыну маёй адсутнасці, бо я была на страйку, каб уся краіна бачыла нашу салідарнасць. Фармальна мяне звольнілі за прагулы, але насамрэч з палітычных прычын, – кажа Наталля Дуліна. – *Мяне прынялі за арганізатара, хоць я ім не была. Я ад пачатку падтрымала студэнтаў, якія вырашылі адкрыта выказваць свой пратэст, сваю грамадзянскую пазіцыю. За гэта яны пацярпелі на пачатку верасня, калі іх затрымлівалі ва ўніверсітэце. Я не магла не падтрымаць іх, як і многія іншыя выкладчыкі».*

Наталля Дуліна брала ўдзел у відэазвароце 140 выкладчыкаў, якія патрабавалі спыніць гвалт і правесці сумленныя выбары.

«Я ўпершыню заплакала ў турме, калі атрымала стос лістоў»

Пасля затрымання ў пастарунку Наталля Дуліна падпісала пратакол, бо ў справе былі фотаздымкі, якія пацвярджалі яе ўдзел у акцыі студэнтаў 26 кастрычніка ў двярыку БДУ. Потым яе адвезлі ў ІЧУ на Акрэсціна, дзе яна была да 5 лістапада. А потым разам з іншымі ў аўтазаках этапіравалі ў ІЧУ у Баранавічах.

«У нас была камера на 19 месцаў. У цэлым ніякіх злоўжыванняў я не заўважала: турма гэта турма. Там ёсць жорсткія правілы, напрыклад, цэлыя суткі гарыць святло. Адзін раз нас вывелі на шпацыр на Акрэсціна і адзін раз у Баранавічах, астатнюю частку мы правялі ў памяшканні. Я была гатова да таго, што гэта турма, і не чакала ніякіх прыемных сюрпрызаў».

Разам з Наталляй Дулінай сядзелі людзі *"па абсурдных абвінавачаннях, ад якіх сціскалася сэрца".* Але ўсе праходзілі па артыкуле 23.34.

«Гэта былі людзі розныя, і з імі было лёгка, бо ў нас многа супольнага: інтарэсы, кнігі, кіно, – кажа Наталля Дуліна. – *Я ўпершыню заплакала ў турме, калі атрымала стос лістоў нават ад незнаёмых людзей. Я заплакала ад успёску станоўчых эмоцый».*

Наталля Дуліна кажа, што сваіх сваякоў рыхтавала да таго, што можа з ёй адбыцца, і псіхалагічна яе арышт не стаў для іх нечаканасцю.

«Назвалі гэты малюнак «12 апосталаў»

У турме Наталля Дуліна намалявала некалькі малюнкаў, адзін з якіх размясціла ў "Фэйсбуку".

«У камеры ў Баранавічах на памяць, фотаапарата не было, я намалявала алоўкам, як я гэта бачыла. Камера вялікая, і як я сядзела на сваіх нарах, я бачыла два шэрагі нар, пасярэдзіне доўгі стол і лаўкі. Дзяўчаты смяяліся і назвалі гэты малюнак «12 апосталаў», бо на ім было 12 чалавек».

Адзін з малюнкаў Наталля даслала поштай сваякам.

«Адна з сакамерніц сумавала па сваёй коціцы. Я спыталася, як яна выглядае, і намалявала для яе гэтую котку».

З рэштак хлеба і мыльнай вады Наталля вылепіла фігурку коткі, мядзведзяняткі і мышкі, але на волю іх вынесці не ўдалося, бо раскрышыліся.

«Проста хацелася там нечым заняцца, бо там магчымасці абмежаваныя. Можна запісаць нейкія думкі, а больш нічога. Іншым разам мне хочацца выказаць нейкую эмоцыю менавіта ў малюнку».

Што будзе далей з пратэстамі студэнтаў?

Для Наталлі Дулінай сёлета ўжо 30-ы навучальны год. Яна кажа, што раней студэнты баяліся і нічога падобнага не было. Цяперашнія пратэсты праходзяць мірна, без парушэння вучэбнай дысцыпліны.

«Пакуль яны трымаюцца, выказваюць сваю пазіцыю, не мяняюць сваіх перакананняў, яны паслядоўныя. Мірны пратэст не стаў агрэсіўным ці навязлівым. Я захапляюся імі, што яны прыняліся і актыўна адгукнуліся на падзеі ў краіне, нават на тое, што адбылося з Рамам Бандарэнкам, і стварылі свой мемарыял. Студэнты паводзяць сябе па-грамадзянску, я імі ганаруся».

Наталля Дуліна пакуль застаецца беспрацоўнай, але кажа, што будзе вырашаць пытанні з працай, *«не чапаючы дзяржаўных структур».*

(Nashaniva.by)

СІТУАЦЫЯ

Суд аб'явіў у вышук чэмпіёна свету

Учора ў судзе Маладзечанскага раёна павінен быў адбыцца разгляд крымінальнай справы па артыкуле 363 Крымінальнага кодэкса ("Супраціў супрацоўніку органаў унутраных спраў або іншай асобе, якая ахоўвае грамадскі парадак, спалучаны з ужываннем гвалту або з пагрозай яго прымянення") у дачыненні да адзінаборца **Аляксея Кудзіна.**

Аляксей Кудзін – беларускі баец ММА, шматразовы чэмпіён свету па кікбоксінгу і тайскім боксе. Заслужаны майстар спорту Беларусі. Праходзіў тэрміновую службу ў спецназе ўнутраных войскаў. Стаў першым беларускім спартсменам, які атрымаў дапамогу ад Фонду спартыўнай салідарнасці.

Аляксея затрымалі 10 жніўня на цэнтральнай плошчы Маладзечна. Два тыдні ён правёў у Маладзечанскім РАУС і СІЗА ў Жодзіне, пасля меру стрымання яму змянілі на хатні арышт. 8 кастрычніка суд Маладзечанскага раёна прысудзіў яму штраф у памеры 25 базавых велічынь па артыкуле 23.34 КаАП.

Зараз павінен быў адбыцца разгляд па новай справе, але Аляксей у суд не з'явіўся. У выніку суд перанесці на нявызначаны час – месцазнаходжанне Аляксея Кудзіна невядомае. Суд абвясціў маладзечанца ў вышук.

Таксама суддзя прыняла рашэнне змяніць меру стрымання з падпіскі аб нявыездзе на ўтрыманне пад вартай.

Андрэй БЯРОЗІН.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Ці ёсць у Беларусі нацыянальная ідэя?

Сёння ў сталіцы адбудзецца прэзентацыя кнігі "Беларуская нацыянальная ідэя". Гэта вынік працы журналістаў **Зміцера Лукашука** і **Максіма Гарунова**, якія ў эфіры "Еўрарадыё" ў праграмы "Ідэя Х" шукалі нацыянальную ідэю з самымі рознымі людзьмі – філосафамі, літаратарамі, музыкантамі, мастакамі, дыпламатамі, гісторыкамі...

"Менавіта героі праграмы і падкінулі нам ідэю выдаць кнігу, – кажа Зміцер Лукашук. – *Напрацовак было шмат, таму гэтую ініцыятыву мы падхапілі разам з кіраўніком крамы SYMBAL.BY **Паўлам Белавусам**, які пагадзіўся дапамагчы ў выданні кнігі".*

У кнізе прадстаўлены 85 суразмоўцаў і, акрамя гэтага, ёсць "тэарэтычная частка", дзе сабраны розныя працы аб беларускай ідэнтычнасці.

Алесь СІВЫ.

P.S. Прэзентацыя кнігі "Беларуская нацыянальная ідэя" адбудзецца сёння, 20 лістапада, з 18.00 да 21.00 у прасторы "Месца" (Мінск, вул.Рэвалюцыйная, 7, станцыя метро "Няміга").

Народная Воля http://www.nv-online.info
017 ЛІСТАПАДА 2020 г.

РЭПРЭСІІ

«У мяне чацвёра дзяцей, і мне давядзецца з'язджаць з краіны»

Гродзенец Аляксандр Куваннікаў, які ўдзельнічаў у пратэстах і далучыўся да агульнанацыянальнай забастоўкі, звольнены з тытунёвай фабрыкі.

«Усё пачалося пасля няўдалай забастоўкі»

Аляксандр сем гадоў адпрацаваў на фабрыцы чысцільшчыкам абсталявання. Яму амаль 40 гадоў, ён жанаты і мае чацвёра дзяцей. З іншымі сваімі калегамі спрабаваў арганізаваць на тытунёвай фабрыцы забастоўку. Яны імкнуліся зрабіць гэта законным шляхам, вазілі ў гарвыканкам заяўку на правядзенне сходу на прадпрыемстве.

Аляксандр вёў стрым са сходу. Большасць рабочых тады – як заўважае Куваннікаў, па зразумелых прычынах, – прагаласавалі супраць забастоўкі, і яна не атрымалася. Тым не менш Аляксандр выйшаў на вуліцу і стаяў у ланцуг гродзенцаў, якія прыйшлі падтрымаць работнікаў фабрыкі. За гэта яго асудзілі і пакаралі штрафам, а з працы адправілі ў камандзіроўку: *"Мяне накіравалі ў Лагойскі раён спачатку нібыта на тры дні, потым сказалі, што на пяць, а там ужо давялі, што на месяц. Прычым трэба было выконваць работу, не звязаную з маёй спецыяльнасцю, – вязаць металічную сетку"*.

Аляксандр адмовіўся і вярнуўся дадому. Яго тут жа выклікалі ў Следчы камітэт. Стандартная ў наш час працэдура: дапыталі, правялі тлумачальную гутарку, узялі падпіску і адпусцілі.

"А яшчэ праз тыдзень паслалі ў падшэфны калгас збіраць на палях каменне, – працягвае Аляксандр. – *Гэта таксама не мае ніякага дачынення да маёй працы. Але я зразумеў, што начальства гэта робіць ужо наўмысна"*.

Дарэчы, за гэты перыяд з фабрыкі звольнілі яшчэ некалькі работнікаў, якія актыўна выказвалі сваю грамадзянскую пазіцыю.

"Той чалавек, які арганізоўваў забастоўку на фабрыцы, адмовіўся ехаць на месяц у такую камандзіроўку, і яго адразу звольнілі. Ён і яшчэ некалькі выдатных спецыялістаў з'ехалі ў Польшчу працаваць на падобных фабрыках".

Дарэчы, ужо тады начальства намякнула Аляксандру наконт звальнення…

«Трымацца няма за што, але і ісці няма куды»

Тытунёвая фабрыка, заўважае Аляксандр, хоць і лічыцца адным з лепшых падаткаплацельшчыкаў Гродна, але заробкі там не ва ўсіх высокія. Сам ён, маючы 3-і разрад, атрымліваў чыстымі каля 900 рублёў. Да гэтага магла дадацца прэмія рублёў у 500, але гэта для тых, хто на добрым рахунку ў начальства.

"Тыя, хто не хоча скакаць пад дудку кіраўніцтва, не атрымліваюць прэмій, а таму частка людзей звальняецца", – кажа мой суразмоўца.

Аляксандр уздыхае: трымацца на фабрыцы не было за што, але і знайсці лепшую працу няма дзе, асабліва калі ў цябе сям'я і чацвёра дзяцей.

Вельмі многія, хто з ім працаваў, не згодны з тым, што адбываецца, але маўчаць, бо працу знайсці складана, а ў людзей крэдыты ды і шмат іншых прычын, якія заўсёды знаходзяцца, каб трымаць рот на замку.

"У нас на фабрыцы многія працуюць цэлымі сем'ямі. І калі адзін трапляе пад рэпрэсіі, то сярод звольненых рана ці позна аказваецца ўся сям'я".

«Сваю пазіцыю я мяняць не хачу»

Сашу і тых, з кім ён працаваў, вельмі хвалюе, што ў краіне наогул не дзейнічаюць ніякія законы: ні Працоўны кодэкс, ні Крымінальны, ні Адміністрацыйны, а суды, упэўнены ён, робяць усё што хочуць: *"Цяпер нават без санкцыі пракурора могуць уварвацца да цябе ў кватэру і зрабіць што заўгодна"*.

Аляксандр не згодны з агалошанымі вынікамі выбараў і не можа змірыцца з насіллем, якое ўжываецца да мірных людзей. Сваю пазіцыю мяняць не хоча. Але і сядзець у хаце і чакаць, калі за ім прыйдуць, таксама не збіраецца.

"Я бачу, што, відаць, і мне давядзецца з'ехаць адсюль, бо могуць проста пасадзіць, як гэта робіцца цяпер штодня, – з горыччу канстатуе Куваннікаў. – *Канешне, я не хачу з'язджаць з Беларусі назаўсёды, але ў мяне чацвёра дзетак, і я вельмі хачу, каб яны раслі ў свабоднай, незалежнай краіне"*.

Рашэнне аб ад'ездзе Аляксандру і яго жонцы даецца нялёгка – не адну ноч яны правялі ў роздумах і размовах. Але, калі ў краіне ўсё будзе ісці так, як цяпер, усё ж давядзецца з'язджаць.

"Жонка мяне падтрымлівае, бо хоча дабра для дзяцей", – гаворыць мой суразмоўца.

Калі колькі часу таму Аляксандр вывесіў на балконе бел-чырвона-белы сцяг, прыехаў АМАП. Праз дамафон загадалі зняць, бо інакш "будзе дрэнна".

Праз дзень прыйшоў участковы складаць пратакол апытання, пабачыў на акне замест фіранкі сцяг і таксама распарадзіўся зняць. Але Аляксандр яму адказаў, што ў сваёй хаце будзе вешаць на вокны тое, што хоча.

Міхал КАРНЕВІЧ.

ВЕСТОЧКА

Светлана Алексиевич сейчас живет и лечится в Берлине

Полтора месяца назад нобелевский лауреат по литературе Светлана Алексиевич уехала из Беларуси. Это была не эмиграция, а добровольный отъезд, он планировался заранее.

Чем Светлана Александровна сейчас занимается в Европе? Во-первых, писательница посетила Италию, где на книжной ярмарке в Сицилии ей вручили литературную премию. А потом переехала в Германию.

Сейчас она живет в Берлине и посещает врача-стоматолога, так как ее давно мучает воспаление лицевого нерва. 17 ноября была сделана вторая операция. Мы все желаем Светлане Александровне здоровья.

Как сообщили близкие Светланы Алексиевич, из строя она не вышла, ежедневно работает за письменным столом, пишет, встречается с журналистами. Но своим настроением похвастаться не может, очень переживает драматические события, происходящие в Беларуси. Мечтает вернуться на родину, как только позволит здоровье. Надеется, что для этого не будет непреодолимых препятствий.

Елена МОЛОЧКО.

БУДЗЬЦЕ ЗДАРОВЫ!

Аляксандр ВАЙТОВІЧ: «Я заразіўся ад нявесткі…»

Былы кіраўнік Акадэміі навук і экс-старшыня Савета Рэспублікі Беларусі распавёў "Народнай Волі", як ён сустрэўся з каранавірусам.

Аляксандру Вайтовічу 82 гады, але ён па-ранейшаму працуе ў Інстытуце фізікі Нацыянальнай акадэміі навук. На COVID-19 ён захварэў амаль тры тыдні таму.

– Хадзіў, як звычайна, на працу, але ў нейкі момант адчуў сябе вельмі дрэнна, – *кажа Аляксандр Паўлавіч.* – Выклікаў дадому ўрача, распавёў пра сімптомы (слабасць, тэмпература, якая не збівалася і даходзіла да 38,4), у мяне адразу ж узялі аналізы. А на наступны дзень паведамілі, што тэст на каранавірус станоўчы.

Прыехала хуткая, забрала ў бальніцу. Дарэчы, людзей у калідоры было досыць шмат, многія зараз хварэюць. Там яшчэ зрабілі дадатковыя аналізы і прыйшлі да высновы, што хвароба праходзіць у лёгкай форме, а таму адправілі дадому на каранцін.

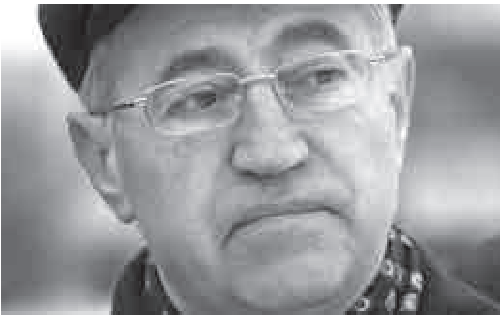
– Якое лячэнне прызначылі?

– Накупіў розных таблетак, якія прапісалі, амаль на 200 рублёў. Медыкі параілі купляць больш эфектыўныя замежныя лекі, хаця яны і даражэйшыя, чым беларускія аналагі.

– **Блізкіх таксама праверылі?**

– Безумоўна, мы ж з жонкай у адной кватэры жывём. Але яе, як аказалася, інфекцыя абышла бокам. Падчас каранціну мы з ёй, натуральна, у розных пакоях знаходзіліся, пазбягалі кантактаў, а вось елі на кухні разам. Хаця і трымалі дыстанцыю.

Дарэчы, жонку таксама адправілі на каранцін, хаця ў магазін яна ўсё роўна зрэдку хадзіла. Прадукты трэба ж было купляць.

– Як зараз пачуваецеся?

– Значна лепш, чым на пачатку хваробы, але раніцай слабасць яшчэ адчуваю. Дыханне нармальнае, пульсаксіметр паказвае, что ўзровень насычэння крыві кіслародам у норме.

– Не сумуеце на каранціне без працы?

– А я і дома працую. Ёсць камп'ютар, усе матэрыялы навуковага эксперымента, які мы праводзілі, знаходзяцца ў камп'ютарнай базе. Таму ніхто не перашкаджае выконваць неабходную работу і на каранціне, хаця расклад дня ўжо зусім іншы. Давялося прыстасоўвацца пад новы лад жыцця.

Хаця напачатку так дрэнна сябе адчуваў, што наогул не да працы было.

– **Магчыма, інфекцыю перадаў вам нехта на працы?**

– Я заразіўся ад жонкі сына. Прыкладна за тыдзень да маёй хваробы яны з сынам прыходзілі да нас у госці, а потым аказалася, што нявестка ўжо была хворая на каранавірус. Дарэчы, сама яна працуе ў лабараторыі фармацэўтычнай кампаніі.

– А ў Інстытуце фізікі ёсць яшчэ захварэлыя на COVID-19?

– Хварэюць і сталыя супрацоўнікі, і маладыя. Да слова, дырэктар інстытута таксама перахварэў.

– Якія парады вы далі б людзям, каб тыя не хварэлі?

– Не трэба быць бяспечнымі, і калі можна пазбегнуць наведвання нейкіх масавых мерапрыемстваў, то лепш гэта зрабіць. А далей усё элементарна – гігіена, маскі ў транспарце і магазінах.

Я, дарэчы, ухваляю, што ўвялі абавязковы масачны рэжым у Мінску, хаця ў той жа час разумею, што захварэць можна і ў масцы. У метро ў час пік народу столькі, што адзін аднаму у твар дыхаюць. Там і з маскай можна заразіцца.

– Напэўна, седзячы на каранціне, сочыце за тым, што зараз адбываецца ў краіне?

– Пасля таго як забілі маладога хлопца Рамана Бандарэнку, які абараняў бел-чырвона-белыя стужачкі, майму абурэнню проста не было мяжы. Улада, якая для многіх беларусаў з'яўляецца незаконнай і нелегітымнай, трымаецца за сваё крэсла жудаснымі метадамі – праз забойствы і тэрор.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

АРТ-ЖИЗНЬ

Первая постановка «Фауста» была на белорусском языке. Сейчас – на французском

Большой театр на всех парусах летит к новой премьере – опере Ш.Гуно «Фауст». Несмотря ни на что. А глобальных препятствий немало. Во-первых, пандемия: соберется ли в субботу 21 ноября зрительный зал? Во-вторых, общая обстановка в театре: из коллектива недавно за свою гражданскую позицию со скандалом были уволены пять прекрасных музыкантов, пять профессионалов. И как ни ссылайся на некоторые «непреодолимые обстоятельства», это настоящее пятно позора на репутации Большого театра. Не стану говорить о настроении артистов, но у нас, зрителей, тяжелый осадок… Хотя, конечно, работа – это сейчас для всех единственное спасение.

Итак, шедевр Шарля Гуно опера «Фауст», либретто которой создано по великой трагедии И.В.Гете (по первой ее части). Загадочный образ Доктора Фауста, героя средневековой легенды, знаменитого чернокнижника, балансирующего на грани дьявольского и божественного, стал своеобразным символом романтической души, раздираемой внутренними противоречиями. Именно такой противоречивой натурой считал себя и Шарль Гуно. Композитор XIX века никак не мог определиться, что для него важнее – мирская жизнь или аббатство. С одной стороны, он был яркой личностью, оперным капельмейстером, а с другой – скромным музыкантом в длинной сутане, создающим религиозную музыку. Он, подобно Фаусту, метался между тем, что его безумно привлекало, и тем, что он считал идеалом своей жизни. Возможно, поэтому ему удалось создать завораживающую по красоте и леденящую душу музыкальную драму «Фауст», которой нет равных во всей истории.

Для постановки оперы Большой пригласил режиссера из Музыкального театра **Анну Моторную**. По-моему, довольно смелый шаг художественного руководства. Но Валентин Николаевич Елизарьев, вступая в должность, сразу провозгласил, что главный упор будет делать на национальные кадры. А выбор, оказывается, невелик… От других комментариев воздержусь, надо дождаться премьеры. А пока вот как говорит о художественной концепции спектакля сама Анна Моторная:

– История, которую мы хотим рассказать, с одной стороны, может быть названа абсолютно традиционной, с другой – совершенно иллюзорной, с третьей – фантасмагорической. Мы представим зрителю метаморфозу. «Фауст» – это иллюзия. «Фауст» – это то, что есть вокруг нас. Мефистофель – это то, что есть везде. Каким образом мы выбираем между добром и злом? Наверное, в этом и есть суть происходящего.

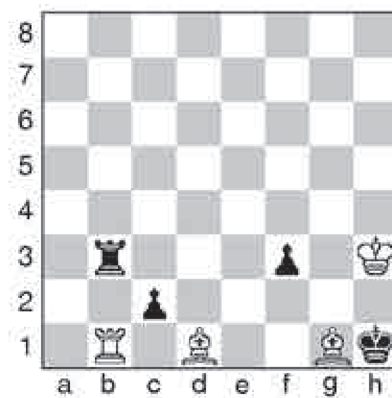
Впервые опера «Фауст», созданная силами артистов музыкального техникума под художественным руководством А.Бессмертного, прозвучала в Минске еще в 1928 году. Причем она была исполнена на белорусском языке! Второй раз постановку осуществила в 1950 году дирижер Татьяна Коломийцева. Режиссером выступил В.Шахрай, художником – С.Николаев, балетмейстером – К.Муллер. Третий раз произведение Ш.Гуно появилось в афише в 1972-м, в постановочную группу вошли дирижер И.Абрамис, режиссер С.Штейн, художник Е.Ждан, балетмейстер С.Дречин. Постановка продержалась в репертуаре театра двадцать лет, до 1990-х годов.

Опера Шарля Гуно «Фауст» – это безусловный бестселлер, он всегда востребован, его сюжет предполагает бездну смыслов. Особенно для нас сегодняшних…

Виктория ДРОЗД.

ШАХМАТЫ

Задача ад чытача

Сваю задачу прапануе **Сяргей Дарошчанка** *(гл. дыяграму).*

Белыя: Крh3, Лb1, Cd1, Cg1 (4).

Чорныя: Крh1, Лb3, пп.c2, f3 (4).

Мат за 2 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі ***(220030 г.Мінск, вул.Энгельса, 34а)*** або на электронны адрас: ***vadim_ne67@mail.ru.***

Не без крытыкі і «страт»

Сёлетнія чэмпіянаты Беларусі сярод мужчын і жанчын сабралі ўсяго па сем удзельнікаў. Ім не вельмі шанцавала яшчэ задоўга да афіцыйнага адкрыцця. Спачатку з-за пандэміі тэрмін правядзення перанеслі на восень, а потым пэўную ролю адыгралі, мяркуючы па ўсім, палітычныя абставіны. Спачатку са спісу ўдзельнікаў "зніклі" гросмайстар **Яўген Падольчанка** і міжнародны майстар **Віталь Мерыбанаў** (абодва раней падпісалі вядомы адкрыты ліст беларускіх спартсменаў). Ужо пасля правядзення лёсавання адмовіўся гуляць адзін з мацнейшых нашых гросмайстраў **Уладзіслаў Кавалёў** ("Народная Воля" раней пісала пра тое). У жаночым турніры спачатку меркаваўся ўдзел гросмайстра **Генрыеты Лагвілава**, але ў турнірнай табліцы яе прозвішча не з'явілася.

Неадназначныя водгукі выклікалі чэмпіянаты і ў шахматных заўзятараў. Сярод выказванняў было і такое: "турнір падчас чумы". Прычым гаворка наўрад ці толькі пра каранавірус… Крытыкавалі спаборніцтвы таксама за адсутнасць прызоў.

У лідарах – моладзь

Як бы там ні было, але чэмпіянаты адбыліся. У мужчынскім турніры спачатку на залаты медаль сур'ёзна прэтэндаваў юны майстар ФІДЭ **Дзяніс Лазавік**, але ў выніку ён стаў сярэбраным прызёрам, прапусціўшы наперад маладога міжнароднага майстра **Міхаіла Нікіценку**. Дарэчы, у іх асабістай сустрэчы перамог Лазавік.

Дзяніс Лазавік – Міхаіл Нікіценка

1.d4 Кf6 2.c4 e6 3.Кf3 b6 4.g3 Cb7 5.Cg2 d5 6.0-0 Ce7 7.cd ed 8.Кc3 0-0 9.Cf4 Кa6 10.Лc1 c5 11.Кe5 Кe4 12.a3 cd 13.Кb5 g5 14.Cd2 Cf6 15.Кc6 C:c6 16.Л:c6 Cg7 17.Лc1 Фd7 18.a4 h6 19.Ce1 Кac5 20.f3 Кd6 21.К:d6 Ф:d6 22.Cf2 Лfe8 23.Лc2 К:a4 24.C:d4 C:d4+ 25.Ф:d4 Кc5 26.f4 Лad8 27.fg hg 28.Лf5 Кe6 29.Фg4 Кg7 30.Л:g5 Фf6 31.C:d5 Лe5 32.Лg6, 1:0.

Але Міхаіл атрымаў у выніку перамог больш за ўсіх – чатыры. Вось адна з іх.

Міхаіл Нікіценка – Максім Царук

1.c4 Кf6 2.g3 e5 3.Cg2 d5 4.cd К:d5 5.Кc3 Кb6 6.e3 Кc6 7.Кge2 Фd3 8.f4 f6 9.0-0 Cf5 10.fe fe 11.a4 a5 12.Кb5 0-0-0 13.Кec3 Крb8 14.Фb3 Фd7 15.d4 ed 16.ed К:d4 17.К:d4 Ф:d4+ 18.Крh1 Cd3 19.Лd1 Cc5 20.Cg5 Лd7 21.Лac1 Фc4 22.Ф:c4 К:c4 23.Кe4 C:e4 24.Л:d7 C:g2+ 25.Кр:g2 Кe5 26.Л:g7 b6 27.Cf4 Кd3 28.C:c7+ Крb7 29.Лd1, 1:0.

На трэцім месцы – вопытны гросмайстар **Кірыл Ступак**. У наступных радках табліцы – міжнародны майстар **Вячаслаў Зарубіцкі**, гросмайстар **Аляксей Аляксандраў**, майстры ФІДЭ **Максім Царук** і **Манвел Пагасян**.

Дзяўчаты і медалі

Жаночы турнір, калі меркаваць па ўзросце ўдзельніц, быў фактычна "дзявочым". Даволі доўга лідзіравала майстар ФІДЭ **Кацярына Бейненсон**, але на фінішы яе абагнала калега па званні **Ксенія Зелянцова**. На трэцім месцы – **Ксенія Норман**. Далей ідуць майстар ФІДЭ **Яна Ільючык**, **Дар'я Астапчык**, майстар ФІДЭ **Аляксандра Тарасенка** (13-гадовая чэмпіёнка краіны 2019 года не здолела паўтарыць сенсацыйную перамогу) і **Варвара Палякова**.

У гэтай партыі сёлетняя чэмпіёнка перамагла леташнюю.

Ксенія Зелянцова – Аляксандра Тарасенка

1.Кf3 f5 2.g3 g6 3.Cg2 Cg7 4.d3 d6 5.0-0 Кf6 6.c4 e5 7.Кc3 Кc6 8.Лb1 Ce6 9.b4 Фd7 10.b5 Кd8 11.Кg5 Cg8 12.f4 h6 13.Кf3 ef 14.C:f4 Cf7 15.Фc1 g5 16.Cd2 Кg4 17.e4 0-0 18.h3 Кf6 19.ef Ф:f5 20.К:g5 Ф:d3 21.К:f7 К:f7 22.Крh2 Кe5 23.Cf4 Лae8 24.Кd5 Кh5 25.Лb3 Фg6 26.К:c7 Лe7 27.Кd5 Лef7 28.c5 Кd3 29.Фc4, 1:0.

А пройгрыш у наступнай партыі фактычна пазбавіў тагачаснага лідара шанцаў на "золата".

Дар'я Астапчык – Кацярына Бейненсон

1.d4 d5 2.c4 c6 3.e3 Кf6 4.Кf3 Cg4 5.Кc3 e6 6.Ce2 Кbd7 7.b3 Cb4 8.Cd2 Ca3 9.0-0 Cf5 10.Cc1 Cd6 11.Cb2 Кe4 12.Cd3 Фf6 13.Лe1 g5 14.Фc2 Фg6 15.Кd2 Кdf6 16.Кc:e4 de 17.Ce2 Фh6 18.Кf1 Кg4 19.C:g4 C:g4 20.d5 0-0 21.dc bc 22.Ф:e4 f5 23.Ф:c6 Лad8 24.f3 Ch5 25.Лed1 g4 26.Л:d6 gf 27.Л:e6 Фg5 28.g3 f4 29.ef Л:f4 30.Крf2 Лh4 31.Лd6 Лe8 32.Лe1 Л:e1 33.Кр:e1 f2+ 34.Кр:f2 Фf5+ 35.Крg2 Фc2+ 36.Лd2 Фf5 37.Фd5+, 1:0.

Памераліся інтэлектам

Трое ўдзельнікаў чэмпіянатаў Беларусі выступілі за нашу зборную на міжнародных інтэлектуальных студэнцкіх гульнях, якія прайшлі анлайн. Гэта **Міхаіл Нікіценка**, **Вячаслаў Зарубіцкі**, **Яна Ільючык** (якая перамагла на жаночай дошцы, набраўшы 8 балаў з 9), а таксама **Максім Іваннікаў**. У кваліфікацыйным турніры наша каманда заняла шостае месца з 78 і трапіла ў стадыю плэй-оф. У адной восьмай фіналу перайграла Іспанію, у чвэрцьфінале – Казахстан, у паўфінале саступіла Украіне, а ў матчы за трэцяе месца – Арменіі. Канчатковы вынік – чацвёртае месца. А перамог Кітай.

Праверце адказы

Задача, змешчаная на дыяграме ў "Народнай Волі" 27 кастрычніка, рашаецца: **1.Кd2!**

Задача В.Жылко і В.Тупекі мае рашэнне: **1.Фd6!**

Першымі правільна рашылі **Сяргей Галкін**, **Ігар Ананіч**, **Васіль Жуковіч**, **Віктар Жук**, **Сяргей Цяльпук**.

Вадзім ЖЫЛКО.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Куды пераедзе з Мінска Сусветная шахматная Алімпіяда?

Найбольш верагодны варыянт – спаборніцтвы пройдуць у Маскве.

Як паведамляла раней наша газета, два гады таму Беларусь атрымала права на правядзенне Шахматнай алімпіяды 2022 года. Але не так даўно стала вядома: краіна парушыла фінансавыя абавязацельствы, а таму пазбаўлена права правядзення сусветнага шахматнага форуму. Гэта звязана з тым, што Міністэрства спорту Беларусі не зрабіла неабходных авансавых плацяжоў і не аплаціла страхоўку.

Паводле слоў старшыні Беларускай федэрацыі шахмат, віцэ-прэзідэнта ФІДЭ **Анастасіі Сарокінай**, *"гэта першы выпадак у свеце, калі краіна сама адмовілася ад правядзення спартыўнага мерапрыемства такога ўзроўню"*.

І вось зараз прэзідэнт ФІДЭ **Аркадзь Дварковіч** заявіў, што Сусветная шахматная алімпіяда – 2022 можа адбыцца ў Расіі. Чакаецца, што яна пройдзе на тэрыторыі двух расійскіх гарадоў: урачыстае адкрыццё форуму пройдзе ў Ханты-Мансійску, а асноўны турнір – у Маскве. Калі дакладна адбудзецца турнір, пакуль не паведамляецца.

Сяргей ЗАБЛОЦКІ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
20 ЛІСТАПАДА 2020 г.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

Уладзімір ЛЯХОЎСКІ, кандыдат гістарычных навук

СЛУЦКІ ЗБРОЙНЫ ЧЫН

За што ваявалі беларусы 100 гадоў таму

(Заканчэнне. Пачатак у №91.)

Случакі баранілі сваё

Менавіта Слуцкі БНК і іншыя мясцовыя беларускія арганізацыі сталі арганізацыйнымі асяродкамі антысавецкага паўстання ў лістападзе-снежні 1920 года. Нават слуцкае праваслаўнае святарства на чале з будучым слуцкім епіскапам, протаіерэем Мікалаем Шамяцілам падтрымала гэты патрыятычны рух. Досвед, вынесены з ваенных і рэвалюцыйных падзей 1914–1920 гадоў, падказваў беларускаму селяніну, што ніхто звонку не абароніць ягоныя сацыяльныя і эканамічныя правы.

Варта зазначыць, што сялянскія гаспадаркі Случчыны не былі так моцна пашкоджаны ды разбураны падчас Першай сусветнай вайны, як гэта здарылася на Віленшчыне і Гродзеншчыне. Не закранула моцна гэты рэгіён і ліха масавага бежанства. Дэмаграфічныя страты Слуцкага павета за 1914–1919 гады, паводле польскіх дадзеных, склалі ўсяго 4,6%. У эканамічным плане за рэвалюцыйныя гады слуцкае сялянства палепшыла сваё становішча. Адбылося гэта ў першую чаргу за кошт мясцовых абшарнікаў, якія ў масавым парадку пад уплывам рэвалюцыі за бясцэнак прадавалі сваю зямлю. Нярэдка права на ўласнасць у гэты час вырашалася «рэвалюцыйным шляхам». Заможнаму слуцкаму сялянству было што губляць ад бальшавіцкіх экспрапрыяцый і было што бараніць. Тутэйшы селянін, які падтрымаў паўстанне, не паглыбляўся ў палітыку Беларускае рады Случчыны. Для яго было дастаткова слова «беларуская».

Раскол у беларускім руху

Барацьба за дзяржаўную незалежнасць абцяжарвалася палітычным расколам у беларускім руху. Сілы, што рабілі стаўку на супрацоўніцтва з Польшчай, не мелі падтрымкі ў шырокіх народных масах. У гэты час набірала моц Беларуская партыя сацыялістаў-рэвалюцыянераў (БПС-Р), якая вызнавала сялянскі сацыялізм і стаяла на антыпольскіх пазіцыях. Гэта была самая масавая беларуская палітычная арганізацыя, да якой належала некалькі тысяч актывістаў. На Случчыне эсэры складалі касцяк усіх беларускіх арганізацыйных структур, у тым ліку і мясцовага Беларускага нацыянальнага камітэта. Ідэалагічная роднасць паміж бальшавікамі і эсэрамі прывяла іх да часовага хаўрусу супраць Польшчы ў канцы 1919 года. Пасля заняцця Слуцкага павета Чырвонай арміяй летам 1920-га частка эсэраў на чале з Андрэем Бараноўскім увайшла ў склад павятовага ваенна-рэвалюцыйнага камітэта і іншых органаў савецкай улады. Антысялянская палітыка «ваеннага камунізму», а таксама заключэнне польска-савецкага пагаднення аб падзеле Беларусі паскорыла палітычнае размежаванне ў шэрагах БПС-Р на тых, хто выступаў за збройнае змаганне супраць бальшавікоў, і тых, хто далей разлічваў на супрацоўніцтва з новай уладай. Гэтая палітычная раздвоенасць беларускіх эсэраў, якія ўзначалілі палітычны цэнтр паўстання ў лістападзе 1920 года, негатыўна адбілася на ходзе і характары слуцкага антыбальшавіцкага супраціву.

Войска пад бел-чырвона-белым сцягам

На завяршальным этапе польска-савецкай вайны, месяцам раней за Слуцкі збройны чын, адбылася яшчэ адна вайсковая акцыя супраць чырвоных войскаў – палескі паход генерала Станіслава Булак-Балаховіча. У кастрычніку 1920 года балахоўцы з баямі дайшлі да Рэчыцы, але пад ударамі пераслжных сіл чырвонаармейцаў мусілі адступіць на захад. Свой паход Балаховіч здзяйсняў пад бел-чырвона-белым сцягам з мэтай утварэння беларускай дзяржавы. Факт яўнай няўзгодненасці і несупадзенне ў часе гэтых антыбальшавіцкіх акцый, якія па логіцы тагачаснай ваенна-палітычнай сітуацыі павінны былі праводзіцца супольна, можна растлумачыць хіба тым, што планаваліся яны рознымі палітычнымі цэнтрамі.

Адносна Станіслава Булак-Балаховіча і дагэтуль не сціхаюць спрэчкі. Адны лічаць яго героем і патрыётам Беларусі, іншыя – злачынцам і бандытам. Постаць генерала сапраўды заслугоўвае больш грунтоўнага вывучэння. Ягоная адданасць беларускай нацыянальнай ідэі выклікае ў многіх даследчыкаў сумненні. Узгадваецца пры гэтым характарыстыка, якую быццам даў Булак-Балаховічу Ю.Пілсудскі: «*Так, бандыт, але не толькі бандыт, а яшчэ чалавек, які сёння расіец, заўтра паляк, паслязаўтра беларус, а яшчэ праз дзень – негр*». Сапраўднасць такога выказвання многімі сёння аспрэчваецца. Яно выцягнута з паказанняў Б.Савінкава падчас маскоўскага судовага працэсу ў 1925 годзе, дзе былы кіраўнік расійскай антыбальшавіцкай апазіцыі ўсімі сіламі імкнуўся ачарніць імя Булак-Балаховіча.

Лявон Дубейкаўскі, які добра ведаў генерала па Варшаве, сцвярджаў, што «*Балаховіч шчыры беларус, хоць і генерал, віхор, вядома, як ваенны*», а многія ягоныя заявы – усяго толькі тактычныя манеўры, каб выбіць у расійцаў, палякаў і французаў патрэбныя для забеспячэння сваёй вайсковай акцыі грошы і зброю.

Негатыўнае ўспрыняцце асобы Балаховіча тлумачыцца не ў апошнюю чаргу рысамі характару гэтага чалавека. Паводле ўспамінаў ягоных сучаснікаў, генерал вызначаўся неўраўнаважанасцю, нястрыманасцю ў выказваннях і празмернаю амбіцыйнасцю.

Яшчэ ўвосень 1919 года лідары беларускага руху звязвалі з генералам вялікія надзеі. Бліскучы баявы камандзір, які вызнаваў левыя палітычныя погляды і ў той жа час выдатна праявіў сябе ў баях супраць бальшавікоў у складзе арміі генерала Юдзеніча, даваў папярэднюю згоду перайсці пад кіраўніцтва Беларускай ваенна-дыпламатычнай місіі БНР у Латвіі і Эстоніі. Лідары БНР, якія сядзелі ў Варшаве і акупаваным палякамі Мінску, спадзяваліся на тое, што збройныя фарміраванні беларускага генерала складуць аснову беларускага войска. Але ў бэнээраўцаў не было ні рэальнай улады ў самой краіне, ні міжнароднай падтрымкі з боку ўплывовых еўрапейскіх краін, ні патрэбных фінансавых сродкаў дзеля таго, каб здзейсніць передыслакацыю балахоўскіх вайсковых часцей у Беларусь і забяспечыць іх усім неабходным. Да таго ж усё ўскладніў раскол Рады БНР у снежні 1919 года.

Сутнасць палітычных рэалій Булак-Балаховіч хутка зразумеў і без усякіх пасрэднікаў сам дамовіўся з палякамі ў лютым 1920 года аб пераводзе свайго палка ў раён Брэста, дзе распачаў актыўную вярбоўку тутэйшых добраахвотнікаў, праводзіў партызанскія акцыі, нападаючы на вайсковыя штабы і рабуючы абозы чырвонаармейцаў. У кастрычніку 1920 года яго войска ўтварала ўжо сур'ёзную ваенную сілу: 7500 стральцоў, 2500 коннікаў, 150 кулямётаў і 36 гармат. Напярэдадні палескага паходу да балахоўскіх аддзелаў далучыліся расійскія і ўкраінскія фарміраванні, і агульны склад гэтай арміі сягаў 20 тысяч чалавек.

Адносна падтрымкі, аказанай Балаховічу Пілсудскім, ёсць розныя меркаванні. Адны лічаць, што гэта была апошняя спроба начальніка Польскай дзяржавы ажыццявіць сваю «федэралісцкую канцэпцыю». Іншыя даследчыкі тлумачаць гэта толькі імкненнем польскага Генеральнага штаба дэстабілізаваць ўнутрыпалітычнае становішча ў Савецкай Расіі і дамагчыся ад яе большых саступак на мірных перамовах. Ёсць таксама версія, што гэтая акцыя была прымеркавана да віленскага паходу Беларуска-літоўскай дывізіі генерала Люцыяна Жэлігоўскага дзеля таго, каб прыцягнуць у гэты час значныя сілы Чырвонай арміі на ліквідацыю балахоўскага наступлення і не даць магчымасці савецкаму кіраўніцтву ўмяшацца ў польска-літоўскую спрэчку за Віленшчыну.

Як бы там ні было, можна канстатаваць, што польская ваенная дапамога Балаховічу была вельмі сціплай. Палітычная праграма генерала была збольшага запазычана ў Барыса Савінкава, з якім генерал заключыў палітычны хаўрус. «*Закон, парадак, зямля народу*» – галоўны іх палітычны тэзіс, які пацвярджаў асноўныя сацыяльныя заваёвы працоўных мас падчас рэвалюцыі 1917 года. Набыццё сялянамі зямлі «*рэвалюцыйным шляхам*» абвяшчалася «*справядлівым і гістарычна непазбежным*». Прызнаваліся прынцып нацыянальнага самавызначэння і права ўсіх народаў на «*самастойнае палітычнае быццё*»; тэрытарыяльныя спрэчкі паміж «Вялікарасіяй» і нацыянальнымі ўскраінамі былой царскай імперыі мусілі вырашацца мірным шляхам.

Чаму Булак-Балаховіч не стаў «начальнікам беларускай дзяржавы»

Сацыяльныя палажэнні дэкларацыі Савінкава–Балаховіча, як бачым, былі высунуты на першае месца з мэтай прыцягнуць на свой бок вёску, якая цярпела ад бальшавіцкіх «продразверсток». Але гэтая праграма не даходзіла да ведама большасці вясковых жыхароў. Затое даходзіла бальшавіцкая прапагандысцкая літаратура, што прадстаўляла ворагамі сялян балахоўцаў і савінкаўцаў, якія жадаюць рэанімацыі старога палітычнага ладу і аднаўлення «паншчыны». Яшчэ не пачаўшы свой паход, Балаховіч прайграў бальшавікам інфармацыйную вайну.

Генерал марыў стаць «начальнікам беларускай дзяржавы». Пасля ўзяцця Мазыра, дзе на цэнтральным гарадскім пляцы быў вывешаны бел-чырвона-белы сцяг, Балаховіч заявіў Савінкаву: «*Ведаеце, беларускі народ прапануе мне стаць начальнікам беларускай дзяржавы*». – «*Заўтра вас выганіць Пілсудскі*», – было сказана ў адказ. Балаховічу трэба было заручыцца падтрымкай і з боку беларускіх нацыянальных арганізацый. Але супрацоўніцтва Балаховіча з Савінкавым і польскімі спецслужбамі прывяло да канчатковага разрыву паміж генералам і Найвышэйшай радай БНР, кіраўніцтва якой знаходзілася тады ў Варшаве. Адзін з кіраўнікоў Найвышэйшай рады Кузьма Цярэшчанка заявіў тады: «*Для беларусаў Балаховіч з'яўляўся прэдстаўніком чорнай расійскай рэакцыі ў «единой-неделимой»*».

У гэтай сітуацыі генерал робіць стаўку на паланафільскую групу Паўла Алексюка і Вячаслава Адамовіча-старэйшага. Створаны апошнімі Беларускі палітычны камітэт становіцца «цывільным урадам» Булак-Балаховіча падчас палескага паходу 1920 года. Але армія Балаховіча па сваім складзе была далёкай ад таго, каб называцца беларускай народна-вызваленчай. Большая частка яе складалася з украінскіх і расійскіх («белых») аддзелаў, засмечаных рознымі авантурыстамі і маргіналамі, якія вызначыліся ў рабаванні мясцовага насельніцтва і яўрэйскіх пагромах. Пагромы ўзнікалі стыхійна ва ўмовах адсутнасці належнай вайсковай дысцыпліны ў арміі Балаховіча.

З архіўных дакументаў вядомы выпадкі, калі Балаховіч публічна судзіў і расстрэльваў пагромшчыкаў, але нават падобныя меры не спынілі гвалт і анархію. Тутэйшыя яўрэі ўспрымаліся многімі балахоўцамі як прыхільнікі ці спачувальнікі бальшавікоў. Згадкі некаторых аўтараў аб тым, што ў складзе збройных фарміраванняў Булак-Балаховіча быў арганізаваны «яўрэйскі швадрон» на чале з паручнікам Цэтліным, не пацвярджаюцца архіўнымі крыніцамі. Такая задума была ў генерала, але яна не была здзейснена. Тыя нешматлікія яўрэі-добраахвотнікі, якіх збіраў Цэтлін з навакольных мястэчак, праз дзень збягалі дахаты ад зняваг з боку «хрысціянскага воінства».

Рэквізіцыя харчоў і фуражу ва ўмовах «самазабеспячэння» прыводзіла да непазбежных канфліктаў з тутэйшымі сялянамі. У самы адказны момант лагер Балаховіча пакінуў генерал Перамыкін са сваімі аддзеламі. Адмова Найвышэйшай рады БНР падтрымаць Булак-Балаховіча стала падставай для заявы дарадцы Пілсудскага Дашынскага аб тым, што «*ў палітыцы лічацца толькі з тым, хто разам са словам дэманструе зброю. Вы, беларусы, толькі гаворыце, а чыну ад вас няма*».

Пад лозунгамі «краёвага патрыятызму»

Мажліва, што менавіта гэткія меркаванні падштурхнулі прадстаўнікоў згаданага палітычнага крыла беларускага нацыянальнага руху да планавання ўласнай «вайсковай акцыі», якую меркавалася правесці ў Слуцкім павеце. У хаўруснікі меркавалася ўзяць вядомых польскіх крэсовых палітыкаў, колішніх сяброў Польска-беларускага таварыства (Гардзялкоўскага, Крупскага, Парэмбскага і інш.), якія былі лаяльныя да беларускага руху і выступалі супраць адыходу цэнтральнай і ўсходняй Беларусі пад уладу бальшавікоў.

Перспектыва страціць свае маёнткі, якія апынуліся на савецкім баку Беларусі, узняла хвалю пратэсту мясцовых абшарнікаў супраць папярэдніх ўмоў польска-савецкага мірнага пагаднення. У гэты час дэлегацыі крэсовых «палякаў» прыязджалі ў Варшаву і дабіваліся ад польскага ўраду далучэння ўсіх «крэсаў усходніх» у склад Польшчы. Гэты «краёвы патрыятызм» імкнуліся скарыстаць прадстаўнікі Найвышэйшай рады БНР у сваіх мэтах.

Пасрэднікам у перамовах паміж «польскім колам» і беларусамі павінен быў выступіць тагачасны кіраўнік Варшаўскай місіі БНР Л.Дубейкаўскі. Але заручыцца падтрымкай польскіх краёўцаў так і не ўдалося. Запланаваная ў лістападзе 1920 года ў Баранавічах сумесная нарада па гэтым пытанні не адбылася. Таксама правалілася вярбовачная кампанія Беларускай вайсковай камісіі (БВК) на Гродзеншчыне ў склад нацыянальных збройных аддзелаў.

На Пражскай палітычнай нарадзе ў верасні 1921 года на сцвярджэнне ўдзельніка слуцкіх падзей Арсеня Паўлюкевіча аб тым, што Дубейкаўскі з'яўляўся «каардынатарам» збройнага чыну, апошні абвергнуў гэта: «*А паўстанне было зроблена тады, калі адыходзілі бальшавікі. Яно паўстала само сабой*». Згадаўшы аб той ролі, якую адыграў у паўстанні Паўлюкевіч, то можна меркаваць, што ягоная заява ў Празе была невыпадковай. Узгадаем, што 1 лістапада 1920 года Паўлюкевіч скарыстаўся бяздзейнасцю старога («эсэраўскага») складу Слуцкага БНК, ініцыяваў скліканне гарадскога сходу Слуцка, дзе правёў у новы склад камітэта сваіх прыхільнікаў. Пры падтрымцы польскіх мясцовых улад на базе гарадской міліцыі пачалося фарміраванне першых збройных аддзелаў. Дагэтуль не высветлена, хто канкрэтна стаяў за асобай Паўлюкевіча: польскае камандаванне, Балаховіч ці нехта іншы. Зусім верагодна, што якраз Дубейкаўскі быў той ключавой фігурай паміж Паўлюкевічам, польскімі коламі і рэшткамі балахоўскіх збройных фарміраванняў у запланаванай антыбальшавіцкай вайсковай акцыі ў Слуцкім павеце.

Але падзеі развіваліся па іншым сцэнарыі. Беларускім эсэрам каштавала вялікіх высілкаў, каб перахапіць у Паўлюкевіча і ягоных прыхільнікаў палітычную ініцыятыву і не дапусціць апошніх да кіравання паўстаннем. Дзеля гэтага яны скарысталі ўвесь свой арганізацыйны патэнцыял і падтрымку Найвышэйшай рады БНР. На Беларускім з'ездзе Слуцкага павета Паўлюкевічу не хапіла ўсяго двух галасоў, каб перамагчы эсэраўскага стаўленіка Уладзіміра Пракулевіча. Такі паварот падзей пацягнуў за сабой фактычнае спыненне ваеннай падтрымкі паўстанцаў з боку польскіх вайскоўцаў. Значная частка прадстаўленых легіянерамі ружжаў была сапсавана, і случакам даводзілася здабываць сабе зброю і боепрыпасы падчас баявых аперацый супраць чырвонаармейцаў.

Беларускія эсэры, узначаліўшы паўстанне, апынуліся перад пытаннем – што рабіць далей? Дапамога ад Найвышэйшай рады БНР абмяжоўвалася нязначнай фінансавай дапамогай і дэлегаваннем некалькіх афіцэраў пад загадам кіраўніка БВК Андрэя Якубецкага. Палітычнае кіраўніцтва БПС-Р – ЦК гэтай партыі, якое яшчэ легальна дзейнічала ў Мінску (Я.Трахімаў, М.Шыла, М.Пашковіч і інш.), фактычна ўхілілася ад шчыльных кантактаў з паўстанцамі.

Роля Антона Сокал-Кутылоўскага

Калі прааналізаваць чыннасць Беларускай рады Случчыны ў гэтых умовах, то можа скласціся ўражанне, што яна імкнулася звесці ўвесь збройны чын толькі да ваеннай дэманстрацыі. Савецкая ўлада для беларускіх сацыялістаў па сваёй ідэалагічнай накіраванасці была больш «родная», чым польская. Нездарма пасля ліквідацыі паўстання частка беларускіх эсэраў (С.Бусел, Я.Гузней, В.Русак і інш.) актыўна ўдзельнічала ў арганізацыі антыпольскай партызанкі на Віленшчыне і Гродзеншчыне ў 1921–1923 гадах, а ўдзельнік слуцкіх падзей Язэп Лагіновіч (Корчык) стаў адным з кіраўнікоў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

Нежаданне прыхільнікаў «сялянскага сацыялізму» весці актыўныя баявыя дзеянні супраць Чырвонай арміі сутыкнулася з рашучымі настроямі большасці афіцэраў і жаўнераў Слуцкай беларускай брыгады. Апошнія не вельмі разбіраліся ў перыпетыях палітычнай барацьбы ды кіраваліся жаданнем змагацца супраць бальшавікоў.

На апошняй фазе паўстання на чале збройных сіл случакоў стаў штабс-капітан Антон Сокал-Кутылоўскі, на якога былі ўскладзены дыктатарскія паўнамоцтвы. Менавіта на гэты час прыпадаюць найбольш значныя вайсковыя аперацыі паўстанцаў.

Чаму паўстанне пацярпела паразу

Ліквідацыя збройнага чыну была ўспрынята кіраўніцтвам Найвышэйшай рады БНР і Беларускай рады Случчыны з палёгкай. Галоўнай прычынай хуткага падаўлення сялянскага супраціву была адсутнасць сур'ёзнай палітычнай арганізацыі, якая магла б згуртаваць адасобленыя агмені антыбальшавіцкага супраціву пад сцягам нацыянальнай незалежнасці. Такой арганізацыяй не стала ні партыя беларускіх эсэраў, ні так званая сялянская партыя «Зялёны дуб». Агульная арганізацыя сумесных дзеянняў сялянскіх паўстанцаў у Беларусі не выходзіла за межы аднаго павета. Ідэя беларускай дзяржаўнасці не стала яшчэ галоўным кансалідуючым фактарам у дзейнасці мясцовай палітычнай эліты, якая была схільна да розных формаў калабарацыі. Гэтаму не садзейнічала слабае нацыянальнае ўсведамленне грамадства, перавага левага радыкалізму ў вызваленчым руху, адсутнасць дзейснай падтрымкі з боку міжнароднай дэмакратычнай супольнасці.

Будзем памятаць таксама пра тыя метады, якія скарыстоўвалі бальшавіцкія ўлады для падаўлення сялянскіх паўстанняў, у тым ліку і на Случчыне. Рэпрэсіі ўжываліся не толькі супраць удзельнікаў антысавецкіх збройных фарміраванняў. Карныя аперацыі так званых «ЧОНаў» (частей особого назначения) праводзіліся супраць цэлых вёсак. У Беларусі асаблівай жорсткасцю вызначаўся карны аддзел камісара Стока. Каб пазбавіць паўстанцаў падтрымкі з боку родных і сваякоў, савецкая ўлада ўжывала практыку гвалтоўных высяленняў «бандыцкіх» сем'яў у цэнтральныя рэгіёны Расіі за сотні кіламетраў ад родных месцаў. Канфіскаваную маёмасць «бандыцкіх прыспешнікаў» размяркоўвалі паміж «чэсных грамадзян».

Аднаго з галоўных «ліквідатараў» Слуцкага збройнага чыну Яна Ольскага савецкая ўлада высока адзначыла. «За энергічную і самаадданую працу па барацьбе з ворагамі рэвалюцыі на вонкавым і нутраным франтах Рэспублікі» былы загадчык асобага аддзела 16-й арміі і кіраўнік ЧКБел-ГПУ БССР у 1921–1923 гадах быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

У антыбальшавіцкім змаганні беларуская вёска фактычна засталася без масавай падтрымкі горада, што не ў апошнюю чаргу звязана з асаблівасцямі нацыянальнага і сацыяльнага складу гарадскога жыхарства ў Беларусі. Ніжэйшыя і сярэднія слаі яўрэйства, што складала значную частку насельніцтва беларускіх гарадоў і мястэчак, у першыя гады савецкай улады захапляліся камунізмам. Калі мясцовыя абшарнікі і прадпрымальнікі пры новай уладзе гублялі свае капіталы, прадпрыемствы і фальваркі, а сялянства стагнала ад рэквізіцый хлеба і хатняй жывёлы, дык сацыяльнае, палітычнае і матэрыяльнае становішча дробных яўрэйскіх гандляроў і рамеснікаў не пагоршылася, а нават трохі палепшылася. Бальшавізм вызваляў апошніх ад нацыянальнай няроўнасці, уздымаў іх сацыяльны статус. Для спрытнай яўрэйскай моладзі, якая вырвалася са свайго кансерватыўнага асяроддзя і атрымала адукацыю ў казённых рускамоўных школах, пры новай уладзе адкрываўся шырокі шлях для кар'ернага росту ў савецкім дзяржаўным апараце. Другая частка тутэйшага яўрэйства – артадоксы і правыя сіяністы – у дачыненні да беларускага руху па-ранейшаму трымаліся пазіцыі неўмяшальніцтва.

Сацыяльна-псіхалагічная стомленасць беларусаў ад наступстваў Першай сусветнай вайны і рэвалюцыйнага закалоту – не апошні фактар, які тлумачыць прычыну хуткага згасання антыбальшавіцкага супраціву ў Беларусі. Перажыўшы вялікія сацыяльныя ўзрушэнні, разгул бяспраўя і гвалту з боку розных уладных і ваенных рэжымаў, насельніцтва краю прагнула не вайны, а хоць нейкай стабільнасці. Супраціў новай уладзе быў пераважна пасіўны.

Савецкая прапагандысцкая сістэма рабіла ўсё, каб праўда аб слуцкіх падзеях не дайшла да нашчадкаў. Але народ захаваў памяць аб сваіх героях. Яна зберагласся нават у сучасным беларускім фальклоры: народных песнях і паданнях. Праўда аб Слуцкім збройным чыне захавалася ў архіўных дакументах, паведамленнях тагачасных газет, ва ўспамінах і паказаннях былых паўстанцаў, «выбітых» у іх следчымі ГПУ-НКВД пасля арыштаў у 1930–1940-я гады.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ